

**T.C.
Berlin B y kel liĐi
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
MüŐavirliĐi**

**2009 YILI
SAYISAL VERİLER VE BİLGİLER**

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa-No</u>
1. DEMOGRAFİK BİLGİLER	6
1.1. Genel, Yabancı ve Türk Nüfus	6
1.2. Vatandaşlarımızın Cinsiyetlerine ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	6
1.3. Vatandaşlarımızın Eyaletlere Göre Dağılımı	7
1.4. Vatandaşlarımızın Diğer Yabancılarla Sayısal Mukayesesi	7
1.5. Doğan, Ölen, Evlenen Vatandaşlarımızın Sayısı	8
1.6. Alman Uyuğuna Geçen Türk Vatandaşlarının Sayısı	9
a) Yıllar itibariyle Toplam	9
b) Alman Uyuğuna Geçen Türk Vatandaşlarının Alman Vatandaşlığına Geçen Diğer Ülke Vatandaşlarıyla Sayısal Mukayesesi	10
c) Doğumla Alman Vatandaşlığını Elde Eden Türk Çocuklarının Sayıları	10
1.7. Almanya'ya Gelen ve Almanya'dan Ayrılan Vatandaşlarımızın Sayısı	11
1.8. Diğer Önemli İstatistik Veriler	11
a) Süreli/Süresiz Oturma İzni ve Oturma Hakkı Sahibi Vatandaşlarımızın Sayıları	11
b) Vatandaşlarımızın Almanya'da Kalış Sürelerine Göre Sayıları	12
2. İSTİHDAMLA İLGİLİ SAYISAL BİLGİLER	13
2.1. Sigortaya Tabi Çalışan Vatandaşlarımızın Sayısı	13
2.2. Sigortaya Tabi Çalışan Vatandaşlarımızın Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	13
2.3. Çalışan Vatandaşlarımızın Eyalet Çalışma Daireleri Bölgelerine Göre Dağılımı	13
2.4. Çalışan Vatandaşlarımızın İşkollarına Göre Dağılımı	14
2.5. Çalışan Vatandaşlarımızın Diğer Yabancı İşçilerle Sayısal Mukayesesi	14

2.6. İşsiz Vatandaşlarımızın Eyalet Çalışma Daireleri Bölgelerine Göre Dağılımı	15
2.7. İşsiz Vatandaşlarımızın Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	15
2.8. Bağımsız Çalışan Vatandaşlarımızla İlgili Bilgiler	16
2.9. İşçilerin Ortalama Saat Ücretleri	16
3. SOSYAL GÜVENLİK BİLGİLERİ	17
3.1. Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Finansmanı	17
3.2. İşsizlik Parası ve İkinci Basamak İşsizlik Parası	17
3.3. Malullük, Yaşlılık, Dul/Yetim Aylığı Alan Vatandaş Sayısı	17
3.4. Türkiye’de İkamet Eden Vatandaşlarımıza Yapılan Sosyal Sigorta Ödemeleri	17
3.5. Aile Yardımları (Çocuk Paraları) ile İlgili Sayısal Bilgiler ve Aile Yardımlarının Miktarları	18
3.6. Vatandaşlarımız ve Yabancıların Maruz Kaldıkları İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Dağılımı ve Ödenen Aylıklar	20
4. EĞİTİM BİLGİLERİ	21
4.1. Okula Devam Eden Türk Çocuklarının Sayısı ve Devam Ettikleri Okullara Göre Dağılımı ile Türk Dili ve Kültürü Sınıflarına Devam Eden Çocukların Sayısı	21
4.2. Mesleki Eğitim Gören Türk ve Toplam Yabancı Genç Sayısı	21
4.3. Yüksek Öğrenime Devam Eden Türk ve Toplam Yabancı Öğrenci Sayısı	22
5. VATANDAŞLARIMIZLA İLGİLİ MEVZUAT VE UYGULAMA DEĞİŞİKLİKLERİ İLE ÖNEMLİ MAHKEME KARARLARI	23
5.1. Mevzuat ve Uygulama Değişiklikleri	23
5.1.1. Yabancılar Hukuku Alanındaki Gelişmeler	23
5.1.1.1. Yabancı Uzmanların İstihdamına İlişkin Kolaylaştırmalar	23
5.1.1.2. Uyum Raporu	23
5.1.1.3. AB Ülkeleri Uyum Politikaları	24

5.1.2. İş Hukuku ve Sosyal Hukuk Alanındaki Gelişmeler	25
5.1.2.1. Kısa süreli çalışma uygulaması	25
5.1.2.2. Kısa süreli çalışma ve mesleki nitelik	25
5.1.2.3. Meslekte İlerleme ve Yaşlı İşçilerin İstihdamı	25
5.1.2.4. İşsizlik sigortası prim oranı	25
5.1.2.5. Yaşlılık sigortası prim oranı	26
5.1.2.6. Federal Hükümet'in İstihdam ve İstikrar Paketi	26
5.1.2.7. 2009 yılında sosyal güvenlik primlerine esas alınan ücret üst sınırları ve prim oranları	27
5.1.2.8. Yaşlılık aylığı alanlar için ek kazanç sınırları	28
5.1.2.9. İşgöremezlik aylığı alanlar için ek kazanç sınırları	29
5.1.2.10. İşsizlik Parası Ödemeleri	29
5.2. Yargı Kararları	30
5.2.1. Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları	30
5.2.1.1. Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın Sosyal ve Kavatlı Kararı	30
5.2.1.2. ATAD'ın Sosyal Kararının Uygulaması	32
5.2.1.3. Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın toplu işten çıkarmalara ilişkin C-188/03 sayılı Kararı	35
5.2.2. Alman Yargı Kararları	36
5.2.2.1. Federal Anayasa Mahkemesi'nin İkinci Basamak İşsizlik Parasına İlişkin Kararı	36
5.2.2.2. Stuttgart İdare Mahkemesi'nin Türk vatandaşlığından çıkmadan Alman vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin 21.09.2009 tarih ve 11K 3612/09 sayılı Kararı	36
5.2.2.3. Federal İdare Mahkemesi'nin sosyal yardım alan emekli bir yabancının Alman vatandaşlığına geçmesine ilişkin 19 Şubat 2009 tarih ve BverwG 5 C 22.08 sayılı Kararı	37

5.2.2.4. Baden-Württemberg Eyalet İdare Mahkemesi'nin yazma bilmeyen bir yabancının Alman vatandaşlığına geçmesine ilişkin 26.02.2009 tarihli Kararı	37
5.2.2.5. Federal İdare Mahkemesi'nin yabancıların kesintili ikamet sürelerinin dikkate alınmasına ilişkin 10 Kasım 2009 tarih ve BverwG 1 C24.08 sayılı Kararı	38
5.2.2.6. Schleswig Holstein Eyalet İş Mahkemesi'nin reşit olamayanın iş akdinin feshine ilişkin 2Ta 45/08 sayılı Kararı	39
5.2.2.7. Frankfurt İş Mahkemesi'nin hırsızlıkta dolayı iş akdinin feshine ilişkin 7 Ca 8861/07 sayılı Kararı	39
5.2.2.8. Kuzey Ren Vestfalya Sosyal Mahkemesi'nin akrabalarından alınan borcun II. basamak işsizlik parasının hesaplanmasında dikkate alınmasına ilişkin 7AS62/08 sayılı Kararı	39
6. EKONOMİK VE SOSYAL GELİŞMELER İLE İSTİHDAM PİYASASINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER	40
6.1. Ekonomik Gelişmeler	40
6.2. İş Piyasasına İlişkin Değerlendirmeler	41
6.3. Meslek Eğitimi	43

1. DEMOGRAFİK BİLGİLER

1.1. Genel, Yabancı ve Türk Nüfus (31.12.2008 tarihi itibariyle)

	<u>Genel</u>	<u>Yabancı</u>	<u>Türk</u>
Erkek	40.184.300	3.443.323	889.003
Kadın	41.818.100	3.284.295	799.367
Toplam	82.002.400	6.727.618	1.688.370

(31.12.2007 tarihi itibariyle)

	<u>Genel</u>	<u>Yabancı</u>	<u>Türk</u>
Erkek	40.274.300	3.462.444	904.680
Kadın	41.943.500	3.282.435	808.871
Toplam	82.217.800	6.744.879	1.713.551

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

1.2. Vatandaşlarımızın Cinsiyetlerine ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

(31.12.2008 tarihi itibariyle)

	<u>Yaş Grupları</u>					
	<u>0-15</u>	<u>15-35</u>	<u>35-45</u>	<u>45-65</u>	<u>65-85</u>	<u>85 ve yukarı</u>
Erkek	118.746	332.132	183.594	160.818	93.274	439
Kadın	112.002	293.057	155.145	176.516	61.859	788
Toplam	230.855	625.189	338.739	337.334	155.133	1.227

Ortalama yaş: 36,4

(31.12.2007 tarihi itibariyle)

	<u>Yaş Grupları</u>					
	<u>0-15</u>	<u>15-35</u>	<u>35-45</u>	<u>45-65</u>	<u>65-85</u>	<u>85 ve yukarı</u>
Erkek	135.562	343.323	182.128	156.700	86.609	358
Kadın	127.568	301.321	148.714	174.706	55.870	692
Toplam	263.130	644.644	330.842	331.406	142.479	1.050

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

1.3. Vatandaşlarımızın Eyaletlere Göre Dağılımı
(31.12.2007 tarihi itibariyle)

<u>Eyalet</u>	<u>Sayı</u>
Baden Württemberg	292.454
Bavyera	224.588
Berlin	118.503
Brandenburg	2.252
Bremen	28.793
Hamburg	54.153
Hessen	183.238
Mecklemburg Vorpommer	1.535
Aşağı Saksonya	106.697
Kuzey Ren-Vestfalya	576.795
Palatina	68.953
Saarland	13.053
Saksonya	3.985
Saksonya-Anhalt	2.332
Schleswig-Holstein	34.333
Thüringen	1.887

(Kaynak: Eyalet İstatistik Daireleri)

1.4. Vatandaşlarımızın Diğer Yabancılarla Sayısal Mukayesesi
(31.12.2008 tarihi itibariyle)

<u>Tabiiyeti</u>	<u>Erkek</u>	<u>Kadın</u>	<u>Toplam</u>
Türk	889.003	799.367	1.688.370
İtalyan	308.169	214.993	523.162
Polonya	189.924	203.924	393.848
Sırbistan	70.128	66.024	136.152

Eski Sırbistan ve Montenegro	92.415	84.915	177.330
Yunan	156.002	131.185	287.187
Hırvatistan	108.798	114.258	223.056
Rusya Federasyonu	73.765	114.488	188.253
Avusturya	92.557	82.877	175.434
Bosna-Hersek	81.642	76.516	158.158
Hollanda	73.236	59.761	132.997
Ukrayna	48.799	77.434	126.233
Portekiz	62.291	52.160	114.451
Fransız	50.487	57.603	108.090
İspanyol	52.615	52.911	105.526
Amerika Bir. Devletleri	56.972	43.030	100.002
İngiltere ve Kuzey İrlanda	59.177	38.383	97.560
Diğerleri	977.343	1.014.466	1.991.809
Toplam	3.443.323	3.284.295	6.727.618

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

1.5. Doğan, Ölen, Evlenen Vatandaşlarımızın Sayısı (2009 yılı itibariyle)

Başkonsolosluk Görev bölgesi	<u>Doğan</u>	<u>Ölen</u>	Evlenen <u>Türk-Türk</u>	<u>Türk-Yabancı</u>
Berlin	1.415	356	174	686
Düsseldorf	2.163	515	163	631
Essen	1.680	427	91	606
Frankfurt	1.160	488	218	568
Hamburg	822	281	61	292

Hannover	2.369	433	94	844
Karlsruhe	1.850	291	248	517
Köln	2.248	420	254	574
Mainz	1.086	171	145	155
Münih	2.028	328	178	194
Münster	2.011	296	102	661
Nürnberg	891	212	119	387
Stuttgart	2.559	475	204	789
Toplam:	21.282	4.693	2.051	6.904

(Kaynak: Başkonsolosluklarımız)

1.6. Alman Uyuğuna Geçen Türk Vatandaşlarının Sayısı

a) Yıllar itibariyle Toplam

1972-1979	:	2.219
1980-1989	:	10.361
1990	:	2.034
1991	:	3.529
1992	:	7.377
1993	:	12.915
1994	:	19.590
1995	:	31.578
1996	:	46.294
1997	:	42.240
1998	:	59.664
1999	:	103.900
2000	:	82.861
2001	:	76.573
2002	:	64.631
2003	:	56.244
2004	:	44.465
2005	:	32.661
2006	:	33.388
2007	:	28.861
2008	:	24.449
2009	:	24.647
Toplam:		804.205

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

b) Alman Uyruđuna Geçen Türk Vatandaşlarının Alman Vatandaşlığına Geçen Diğer Ülke Vatandaşlarıyla Sayısal Mukayesesi

<u>Ülke</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>
Bosna Hersek	1.907	1.862	1.797	1.878
Hırvat	1.287	1.729	1.224	1.032
Yugoslav, Sırbistan, Montenegro	8.824	12.601	10.458	6.343
Polonya	6.896	6.907	5.479	4.245
Romen	1.789	1.379	3.502	2.137
Rusya Federasyonu	5.055	4.679	4.069	2.439
Türk	32.661	33.388	28.861	24.449
Ukrayna	3.363	4.536	4.454	1.953
Fas	3.684	3.546	3.489	3.130
Tunus	976	917	924	734
Afganistan	3.133	3.063	2.831	2.512
Sri Lanka	1.944	1.765	1.678	1.492
Viyetnam	1.278	1.382	1.078	1.048
Irak	4.136	3.693	4.102	4.229
İran	4.482	3.662	3.121	2.734
İsrail	2.871	4.313	2.405	1.971
Kazakistan	2.975	3.207	2.180	1.602
Lübnan	1.969	2.030	1.754	1.675
Pakistan	1.321	1.116	1.124	1.208
Çin	952	1.036	1.092	1.172
Alman Vatandaşlığına Alınanların Toplam Sayısı:	117.241	124.566	113.030	94.470
Bunlardan				
Erkek:	9.923	63.049	56.011	47.033
Kadın:	57.318	61.517	57.019	47.437

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

c) Doğumla Alman Vatandaşlığını Elde Eden Türk Çocuklarının Sayıları

2000 :	23.553
2001 :	20.931
2002 :	19.531
2003 :	18.244
2004 :	17.448
2005 :	16.743
2006 :	16.743
2007 :	14.075
Toplam:	147.268

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

1.7. Almanya'ya Gelen ve Almanya'dan Ayrılan Vatandaşlarımızın Sayısı

<u>Yıl</u>	<u>Gelen</u>	<u>Ayrılan.</u>
1996	73.224	43.534
1997	55.981	45.978
1998	47.858	45.142
1999	48.129	42.823
2001	40.858	26.656
2002	58.128	36.750
2003	49.699	35.612
2004	42.644	38.005
2005	36.019	34.466
2006	30.720	32.424
2007	27.599	29.879

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

1.8. Diğer Önemli İstatistik Veriler

a) Süreli/Süresiz Oturma İzni ve Oturma Hakkı Sahibi Vatandaşlarımızın Sayıları

Eski Alman Yabancılar Yasası'na göre ikamet statüsü:

(31.12.2004 tarihine kadar)

	<u>Süreli Oturma İzni Sahibi</u>	<u>Süresiz Oturma İzni Sahibi</u>
Erkek	78.429	439.027
Kadın	76.541	363.213
Toplam	154.970	802.240

Yeni İkamet Yasası'na göre ikamet statüsü:

(01.01.2005 - 31.12.2008 tarihleri arasında)

• İkamet İzni (süreli)

Erkek	:	140.207
Kadın	:	168.088
Toplam	:	308.295

Bunlardan

Eğitim amaçlı ikamet izni

Erkek	:	4.222
Kadın	:	2.455
Toplam	:	6.677

Çalışma amaçlı ikamet izni

Erkek	:	3.968
Kadın	:	820
Toplam	:	4.788

Devletler hukuku, insancıl ve siyasi amaçlı ikamet izni

Erkek	:	10.178
Kadın	:	9.292
Toplam	:	19.470

Aile birleşimi

Erkek	:	100.208
Kadın	:	134.760
Toplam	:	234.968

Özel ikamet haklarına dayalı ikamet izni

Erkek	:	21.631
Kadın	:	20.761
Toplam	:	42.392

• Yerleşme İzni (süresiz)

Erkek	:	193.359
Kadın	:	164.644
Toplam	:	358.003

• Diğer ikamet izinleri

Erkek	:	12.957
Kadın	:	9.305
Toplam	:	22.262

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

b) Vatandaşlarımızın Almanya’da Kalış Sürelerine Göre Sayıları
(31.12.2008 tarihi itibarıyla)

<u>Kalış Süresi</u>	<u>Sayı</u>
0-1 yıl	13.805
1-4 yıl	52.697
4-6 yıl	50.424
6-8 yıl	64.223
8-10 yıl	76.189
10-15 yıl	269.065
15-20 yıl	279.942
20-25 yıl	161.685
25-30 yıl	189.974
30-35 yıl	201.724
35-40 yıl	273.922
40 yıl ve daha fazla	54.720

Toplam : 1.688.370

Ortalama kalış süresi 22,4 yıl

(Kaynak: Federal İstatistik Dairesi)

2. İSTİHDAMLA İLGİLİ SAYISAL BİLGİLER

2.1. Sigortaya Tabi Çalışan Vatandaşlarımızın Sayısı

(30 Haziran 2009 tarihi itibariyle)

Erkek	330.401
Kadın	143.981
Toplam	474.382

(30 Haziran 2008 tarihi itibariyle)

Erkek	350.190
Kadın	143.602
Toplam	493.792

2.2. Sigortaya Tabi Çalışan Vatandaşlarımızın Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

(30 Haziran 2009 tarihi itibariyle)

<u>Yaş Grubu</u>	<u>İşçi Sayısı</u>		<u>toplam</u>
	<u>erkek</u>	<u>kadın</u>	
15-20 yaş arası	10.401	8.175	18.576
20-25 yaş arası	29.718	21.700	51.418
25-30 yaş arası	42.073	18.442	60.515
30-35 yaş arası	57.612	19.317	76.929
35-40 yaş arası	61.484	23.660	85.144
40-45 yaş arası	54.568	20.377	74.945
45-50 yaş arası	38.646	14.320	52.966
50-55 yaş arası	19.811	8.127	27.938
55-60 yaş arası	8.629	6.838	15.467
60-65 yaş arası	6.848	2.748	9.596
Toplam:	330.401	143.981	474.382

(Kaynak: Federal İş Ajansı)

2.3. Çalışan Vatandaşlarımızın Eyalet Çalışma Daireleri Bölgelerine Göre Dağılımı

(30 Haziran 2009 tarihi itibariyle)

Kuzey (Schleswig-Holstein- Hamburg- Mecklenburg-Vorpommern)	23.905
Aşağı Saksonya-Bremen	31.323
Kuzey Ren-Vestfalya	145.820
Hessen	54.534

Rheinland-Pfalz-Saarland	21.405
Baden-Württemberg	95.926
Bavyera	76.639
Berlin-Brandenburg	22.543
Saksonya-Anhalt/Thüringen	1.256
Saksonya	1.031

Toplam: 474.382

(Kaynak: Federal İş Ajansı)

2.4. Çalışan Vatandaşlarımızın İşkollarına Göre Dağılımı (30.06.2009 tarihi itibarıyla)

<u>İşkolları</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
Tarım, Orman, Balıkçılık	1.481
Maden	3.554
İmalat Sanayii	168.185
Enerji	937
Su işleri, kanalizasyon, çöp sektörü	3.582
İnşaat sektörü	27.269
Ticaret ve Otomobil ve Motorlu Araçlar Tamirciliği	65.795
Ulaştırma ve dopolama	35.998
Otelcilik, Lokantacılık	24.014
Bilişim ve İletişim	4.645
Kredi ve Sigortacılık	3.719
Emlak ve konut sektörü	1.313
Serbest ve bilimsel hizmetler sektörü	8.658
Diğer iktisadi hizmetler sektörü	67.290
Kamu idaresi, sosyal sigortalar	7.729
Eğitim ve öğretim	8.670
Sağlık ve sosyal hizmetler	23.350
Sanat, eğlence. Dinlence	1.951
Diğer hizmet sektörleri	13.633
Özel ev hizmetleri	220
Extrateritorial organizasyonlar	
Başka İşkoluna Girmeyen Hizmetler	243 146

Toplam: 474.382

2.5. Çalışan Vatandaşlarımızın Diğer Yabancı İşçilerle Sayısal Mukayesesi

(30 Haziran 2009 tarihi itibarıyla)

Toplam yabancı sayısı:	1.878.995
Türk:	474.382

(30 Haziran 2008 tarihi itibariyle)

Toplam yabancı sayısı: 1.901.034
Türk: 493.792

2.6. İşsiz Vatandaşlarımızın Eyalet Çalışma Daireleri Bölgelerine Göre Dağılımı
(31.01.2009 tarihi itibariyle)

<u>Eyaletler</u> <u>Çalışma Daireleri</u>	<u>Türk</u>
Kuzey (Schleswig Holstein, Hamburg, Mecklenburg-Vorpommern)	9.770
Aşağı Saksonya/Bremen	14.115
Kuzey Ren-Vestfalya	60.352
Hessen	11.594
Rheinland-Pfalz/Saarland	6.724
Baden-Württemberg	19.597
Bavyera	14.235
Berlin/Brandenburg	18.171
Saksonya-Anhalt, Thüringen	525
Saksonya	600
Toplam	155.683

(Kaynak: Federal İş Ajansı)

2.7. İşsiz Vatandaşlarımızın Yaş Gruplarına Göre Dağılımı
(30.06.2009 tarihi itibariyle)

<u>Yaş grupları</u>	<u>Toplam</u>	<u>Erkek</u>	<u>Kadın</u>
15-20 yaş arası	3.559	2.163	1.396
20-25 yaş arası	13.705	8.949	4.756
25-30 yaş arası	23.170	15.242	7.928
30-35 yaş arası	28.596	18.142	10.454
35-40 yaş arası	29.994	17.343	12.651
40-45 yaş arası	23.475	13.861	9.614
45-50 yaş arası	16.776	9.931	6.845
50-55 yaş arası	10.720	6.001	4.719
55-60 yaş arası	8.450	3.308	5.142
60-65 yaş arası	1.455	843	612
Toplam	159.901	95.783	64.118

(Kaynak: Federal İş Ajansı)

2.8. Bağımsız Çalışan Vatandaşlarımızla İlgili Bilgiler

2008 yılı itibariyle Almanya’da tahminen 70.000 civarında bağımsız çalışan Türk kökenli bulunmaktadır.

Türk işletmelerinin oran olarak;

- 2,6’sı imalat sanayiinde,
- 1,6’sı inşaat işkolunda,
- 9,1’i el sanatları dalında,
- 4,6’sı toptan ticaret alanında,
- 33,1’i perakende ticaret alanında,
- 23,5’i gastronomi dalında ve
- % 25,5’i hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir.

Söz konusu işletmelerde, yaklaşık 340.000 kişinin istihdam edildiği, yıllık toplam 7,7 milyar Avro yatırımın gerçekleştiği ve 33 milyar Avro ciro yapıldığı tahmin edilmektedir. İşletmelerin büyük bölümünü küçük aile işletmeleri teşkil etmektedir.

2.9. İşçilerin Ortalama Saat Ücretleri (2008 yılı itibariyle)

Ekonomik Faaliyet Alanı	Ortalama Haftalık Çalışma Saati	Ortalama Brüt Saat Ücreti (Euro)	
		Erkek	Kadın
Maden, Taş Toprak	39,7	18,50	16,42
İmalat Sanayii	38,2	13,00	10,27
Enerji ve Su	38,8	20,26	16,72
İnşaat	39,6	16,82	14,94
Tüm Faaliyet Alanları Ortalaması	38,0	17,14	14,58

(Kaynak Federal Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı)

3. SOSYAL GÜVENLİK BİLGİLERİ

3.2. Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

İşçilerin ve müstahdemlerin malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası, işçi ve işverenlerin ödediği sigorta primleri ve devlet sübvansiyonuyla finanse edilmektedir. Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası kurumları, yıllık bütçelerini, o yıl içindeki gelirleri, aynı yıl içindeki giderlerini ve bir aylık giderler karşılığı rezervi karşılayacak şekilde düzenlemektedirler.

Devletin, işçi ve müstahdemlerin malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası giderlerine yapmakta olduğu yardımların miktarı, gelecek her yıl için, geçen yılki ortalama brüt ücretin, daha önceki yılın ortalama brüt ücretine oranlaması suretiyle bulunmaktadır. Bu şekilde düzenlenmiş olan bütçenin açık vermesi halinde, devlet, ayrıca bu açığı kapatmak üzere faizsiz kredi vermektedir (Liquiditätshilfe).

3.2. İşsizlik Parası ve İkinci Basamak İşsizlik Parası

Alman mevzuatına göre, işsiz kalanlara, son 52 hafta içindeki ortalama haftalık net kazancın, bir ve daha fazla çocuk sahibi işsizler için % 67'si, diğerleri için % 60 tutarında "birinci basamak işsizlik parası" ödenmektedir.

01.07.2009 tarihi itibarıyla yalnız yaşayan hak sahibi için "ikinci basamak işsizlik parası" aylık 359 Avro, evli olup aynı hanede yaşayan eşlerden her biri için 323 Avro, 15-25 yaşları arasında ve ailede yaşayan her çocuk için 287 Avro, 7-14 yaşları arasındaki her çocuk için 251 Avro, 0-6 yaşları arasındaki her çocuk için ise 215 Avro olarak belirlenmiştir.

3.3. Malullük, Yaşlılık, Dul/Yetim Aylığı Alan Vatandaşlarımızın Sayısı (31.12.2008 tarihi itibarıyla)

	<u>Erkek</u>	<u>Kadın</u>	<u>Toplam</u>
Maluliyet	28.260	26.021	54.281
Yaşlılık	125.502	45.355	170.857
Dul	3.437	59.326	62.763
Yetim	5.980	6.120	12.100
Toplam			300.001

(Kaynak: Alman Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası)

3.4. Türkiye'de İkamet Eden Vatandaşlarımıza Yapılan Sosyal Sigorta Ödemeleri

31.12.2008 tarihi itibarıyla Alman sosyal güvenlik kuruluşlarından malullük, yaşlılık, dul ve yetim aylığı almakta olan toplam 300.001 vatandaşımızdan 47.462'si Türkiye'de ikamet etmektedir. Almanya'da ikamet eden her hak sahibine ayda ortalama 652,55 Avro, Türkiye'de ikamet eden her hak sahibine ise ayda ortalama 433,76 Avro tutarında yaşlılık aylığı ödenmektedir.

<u>Aylık Türü</u>	<u>Aylık Alanların Sayısı</u>
Maluliyet	1.428
Yaşlılık	20.398
Dul	24.123
Yetim	1.513
Toplam	47.462

(Kaynak: Alman Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası)

3.5. Aile Yardımları (Çocuk Paraları) ile İlgili Sayısal Bilgiler ve Aile Yardımlarının Miktarları

(2010 yılı itibariyle)

Ödenen Çocuk Parası Miktarları

<u>Çocuk sayısı ve sırası</u>	<u>Almanya'daki çocuklar için</u>	<u>Türkiye'deki çocuklar için</u>
1. çocuk için	184 Avro	5,11 Avro
2. çocuk için	184 Avro	12,78 Avro
3. çocuk için	190 Avro	30,68 Avro
4. çocuk için	215 Avro	30,68 Avro
5. çocuk ve sonraki her için	215 Avro	35,79 Avro

(2009 yılı itibariyle)

Ödenen Çocuk Parası Miktarları

<u>Çocuk sayı ve sırası</u>	<u>Almanya'daki çocuklar için</u>	<u>Türkiye'deki çocuklar için</u>
1. çocuk için	164 Avro	5,11 Avro
2. çocuk için	164 Avro	12,78 Avro
3. çocuk için	170 Avro	30,68 Avro
4. çocuk için	195 Avro	30,68 Avro
5. ve sonraki her çocuk için	195 Avro	35,79 Avro

- **31.12.2009 tarihi itibariyle çocuk parası alan Türk vatandaşı sayısı, çocuk parası ödenen çocuk sayısı ve ödenen toplam çocuk parası:**

Almanya'daki Türk çocukları için ödenen toplam çocuk parası miktarı: 1.501.800.807,29 Avro

Bu meblağdan;

- Çocuk ek yardımı (Kinderzuschlag): 39.533.620,00 Avro
- Gelir Vergisi Kanununa göre çocuk parası: 1.462.208.922,32 Avro
- Federal Çocuk Parası Kanununa göre çocuk parası: 58.264,97 Avro

Türkiye'deki çocuklara ödenen toplam çocuk parası: 38.851,23 Avro

- **31.12.2009 tarihi itibariyle Almanya'daki çocuk sayısına göre çocuk parası alan Türk vatandaşlarının (ailelerin) sayısı ve çocuk parası ödenen çocukların cinsiyeti**

<u>Çocuk sayısı</u>	<u>Türk aile sayısı</u>
1 çocuk	343.763
2 çocuk	235.999
3 çocuk	100.649
4 çocuk	28.914
5 çocuk	7.994
6 çocuk	2.606
7 çocuk	894
8 çocuk	322
9 çocuk	100
10 çocuk	32
11 çocuk	14
12 çocuk	6
13 çocuk	4
14 çocuk	1
Toplam:	721.298

Bunlardan;

Erkek:	372.473
Kız:	348.825

Türk çocuklarının 719.241'i Almanya'da yaşarken, 1.973'ü Türkiye'de, 4'ü de başka bir ülkede ikamet etmektedir.

- **2008 yılında Almanya'da çocuk parası alan Türk vatandaşlarının çocuklarının yaşları**

1 yaşın altında	20.976
1 yaşından 2 yaşına kadar	26.792
2 yaşından 6 yaşına kadar	121.061
6 yaşından 18 yaşına kadar	454.766
18 yaşından 21 yaşına kadar	55.818
21 yaşından 27 yaşına kadar	21.382
27 yaşından büyük	3.525
Toplam :	734.722

(Kaynak: Federal İş Ajansı)

3.6. Vatandaşlarımız ve Yabancıların Maruz Kaldıkları İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Dağılımı ve Ödenen Aylıklar

- **2008 yılında vuku bulan iş kazaları ve meslek hastalıkları:**

	<u>İş kazası</u>	<u>Yol Kazası</u>	<u>Meslek Hastalığı</u>
Toplam	860.188	147.358	12.243
Alman	818.176	144.106	11.473
Yabancı	32.012	3.252	770
Türk	15.327	1.366	268

- **2007 Yılında vuku bulan iş kazaları ve meslek hastalıkları:**

	<u>İş kazası</u>	<u>Yol Kazası</u>	<u>Meslek Hastalığı</u>
Toplam	959.714	167.067	13.383
Alman	906.659	161.249	12.513
Yabancı	53.056	5.819	781
Türk	17.805	1.925	278

(Kaynak: Meslek Hastalıkları ve Kaza Sigortaları Birliği)

4. EĞİTİM BİLGİLERİ

4.1. Okula Devam Eden Türk Çocuklarının Sayısı ve Devam Ettikleri Okullara Göre Dağılımı ile Türk Dili ve Kültürü Sınıflarına Devam Eden Çocukların Sayısı

- **Okula devam eden Türk çocuklarının sayısı ve devam ettikleri okullara göre dağılım**

(2005/2006 öğretim yılı itibariyle)

<u>Okul Tipi</u>	<u>Çocuk Sayıları</u>		(Bir Önceki Öğretim Yılı)
	<u>Yabancı</u>	<u>Türk</u>	<u>Türk</u>
Vorklassen	1.272	254	1.804
Schulkindergärten	4.521	2.095	4.171
Grundschulen	354.277	156.532	165.562
Hauptschulen	209.619	99.872	111.583
Schularten mit mehreren Bildungsgängen	12.100	4.019	3.366
Realschulen	99.058	45.221	41.168
Gymnasien	101.660	27.131	23.574
Gesamtschulen/Freie Waldorfschulen	72.008	35.326	35.336
Abendschulen und Kollegs	65.550	26.595	3.203
Sonderschulen	68.663	28.298	28.211
Berufsschulen	188.538	77.729	77.145
Toplam	1.177.266	503.072	495.123

(Kaynak: Federal Eğitim ve Bilim Bakanlığı “Grund- und Strukturdaten” 2007/2008”)

- **Türk Dili ve Kültürü Sınıflarına Devam Eden Çocukların Sayısı**

(2007/2008 öğretim yılı itibariyle)

Çocuk sayısı: 133.021

(Bir önceki öğretim yılı itibariyle)

Çocuk sayısı: 197.225

(Kaynak: Almanya’daki Eğitim Ataşelikleri)

4.2. Mesleki Eğitim Gören Türk ve Yabancı Genç Sayısı

<u>Ders Yılı</u>	<u>Yabancı Öğrenci</u>	<u>Türk Öğrenci</u>
2005/2006	67.092	25.092

(Kaynak: Federal Eğitim ve Bilim Bakanlığı “Grund und Strukturdaten 2005”)

4.3. Yüksek Öğrenime Devam Eden Türk ve Toplam Yabancı Öğrenci Sayısı

<u>Ders Yılı</u>	<u>Yabancı Öğrenci</u>	<u>Türk</u>
1998/1999	165.994	23.689
1999/2000	175.065	23.762
2000/2001	187.027	23.640
2001/2002	206.241	24.042
2002/2003	224.591	24.114
2003/2004	246.136	24.448
2004/2005	246.334	22.553
2005/2006	248.357	22.419

(Kaynak: Federal Eğitim ve Bilim Bakanlığı “Grund- und Strukturdaten 2007/2008”)

5. VATANDAŞLARIMIZLA İLGİLİ MEVZUAT VE UYGULAMA DEĞİŞİKLİKLERİ İLE ÖNEMLİ MAHKEME KARARLARI

5.1. Mevzuat ve Uygulama Değişiklikleri

5.1.1. Yabancılar Hukuku Alanındaki Gelişmeler

5.1.1.1. Yabancı Uzmanların İstihdamına İlişkin Kolaylaştırmalar

1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla üniversite mezunu yeni AB ülkesi vatandaşlarının Almanya istihdam piyasasına girişlerinde önlerine çıkan Alman vatandaşlarına tanınan öncelik hakkı engeli kaldırılmıştır. Böylece bu ülkelerin genç akademisyenlerine Alman iş piyasası kısıtlamasız açılmış olmaktadır.

Aynı şekilde bunların eşlerine ve üçüncü ülke vatandaşı üniversite mezunlarının eşlerine istihdam piyasasına girişte Alman vatandaşlarına tanınan öncelik ilkesi kaldırılmıştır.

Bir yıldan fazla Almanya’da mütasamaalı (geduldet) ikamet statüsüyle kalan genç yabancılara, kısıtlamasız işletme içi meslek eğitimi alma hakkı tanınmıştır.

Üçüncü ülke vatandaşı akademisyenlere, bilgisayar ve iletişim teknolojisi dışında da Alman iş piyasası kısıtlamasız açılmıştır.

Almanya’nın yurtdışındaki okullarından mezun olmuş gençlere Almanya’da kısıtlamasız mesleki eğitim ve eğitim sonunda işe alındıkları takdirde aynı işletmede çalışma hakkı tanınmıştır. Aynı şekilde üniversite mezunlarına da eğitimlerine uygun bir işte çalışma hakkı tanınmıştır.

Yabancı mevsimlik işçilere yılda 4 aya kadar verilen çalışma izinleri 6 aya çıkarılmıştır.

5.1.1.2. Uyum Raporu

Uyum ve Göçten Sorumlu Devlet Bakanı Maria Böhmer, 10.06.2009 tarihinde yeni Uyum Raporu’nu kamuya açıklamıştır. Raporu hazırlatan uyumdan sorumlu Devlet Bakanı Maria Böhmer, ulusal uyum planında öngörülen önlemlerin sonuçlarının alınmaya başladığını ancak henüz hedefin uzağında olduklarını söylemiştir.

Bayan Böhmer, somut verilere dayalı ve genelleme yapmayan uyum politikası uygulama yolunda ilerleme kaydedildiği kanaatinde olduğunu ve yabancılar politikasında ilk kez verilerle beslenen bilgiler ışığında uygulama yapabileceklerini ifade etmiştir. Devlet Bakanı Böhmer 2008 yılında, göçmenlerin uyum derecesini göstergeler yardımıyla ölçen bir konsept hazırlamıştı. Uyumda sağlanan ilerleme, okul öncesi eğitim, dil öğrenme, istihdam piyasasına kazandırılma, iskan, sağlık, idari kurumların yabancı kültürlerle açılması ve yabancı düşmanlığı gibi kriterler ışığında ve düzenli olarak gözden geçirilmektedir. Bununla uyum açısından ne gibi eksiklerin bulunduğu ve hangi alanlarda ilerleme kaydedildiği tespit edilmektedir.

Maria Böhmer, uyum göstergelerinin sadece istatistik olarak görülmemesini, bunların ileriye dönük yol gösterici de olması gerektiğini ve genç göçmenlerin okul ve meslek eğitimlerinde ailelerle ve öncelikle de annelerle işbirliği yapılmasının şart olduğunu ifade etmiştir. Evde

daha fazla Almanca konuşulmasının eğitim üzerinde olumlu etki yaptığını belirten Devlet Bakanı, bu sürecin anaokulunda başlaması gerektiğini dile getirmiştir

Bayan Böhmer, 3 ile 6 yaş arasındaki yabancı çocuklarla Alman çocuklar arasında yuva ve anaokuluna gitme açısından fark olmasının kendisini rahatsız ettiğini, bu oranın Almanya genelinde % 88,7 iken, göçmen ailelerin çocuklarında sadece % 73,5 düzeyinde kalmasının dezavantaj teşkil ettiğini dile getirmiştir.

Okul öncesi bakımın ücretsiz olması gerektiğini belirten ve Saarland eyaletinde anaokulu ücretinin kaldırılmasından sonra bütün ailelerin çocuklarını yuvaya verdiğine işaret eden Maria Böhmer, göçmenlerin öncelikle eğitim alanında ilerleme kaydettiğini açıklamıştır.

Rapora göre, Almanlar ve göçmenler arasında, karne almadan okulu terk edenlerin sayısı azalmaktadır. Okulu yarıda kesen göçmen gençlerin oranı % 17,5'tan % 16'ya düşmüştür. Ama Alman çocuklarıyla yabancılar arasında hala önemli fark bulunmaktadır. Alman öğrencilerin sadece % 6,5'u diploma almadan okulu terk etmektedir.

5.1.1.3. AB Ülkeleri Uyum Politikaları

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler göçmenlerin uyumu konusunda işbirliğini arttırmayı planlıyor. Ayrıca Avrupa çapında geliştirilecek müşterek göstergeler ile yürütülen uyum politikalarının etkin hale getirilmesi hedefleniyor. Bu kapsamda, Berlin'de Göç ve Uyumdan Sorumlu Federal Devlet Bakanı Maria Böhmer'in daveti üzerine Mayıs ayında bir konferans düzenlenmiş ve uyum politikasına ilişkin temel ilkeleri içeren bildiri imzalanmıştır. Bildiriyi, Almanya, Çek Cumhuriyeti, Fransa, İsveç ve İspanya imzalamıştır. Bakan Böhmer, böylelikle uyum politikalarının izlenmesi (monitoring) yönünde önemli bir adım atıldığını belirtmiştir. Uyumda ilerleme sağlanabilmesi için hangi alanların belirleyici olduğu hakkında tartışacaklarını belirten Böhmer, bu alanların eğitim, meslek eğitimi, istihdam piyasası, o ülkenin dilinin çok iyi konuşulması ve kadınların eşitliği olduğunu ifade etmiştir.

Uyumdan Sorumlu Federal Devlet Bakanlığı'nda görevli uzmanlardan sosyal bilimci Andreas Kapphan, ülkelerin uyum alanındaki durumları konusunda kapsamlı ve kesin bilgilere sahip olmadıklarını, bu nedenle de konferans öncesinde ülkelere konuyla ilgili güncel bilgileri talep ettiklerini belirtmiştir. Kapphan, "Aralarına Norveç'in de bulunduğu yirmi ülkeden yanıt aldık. Bu yirmi ülkenin sekizinde hâlihazırda 'izleme sistemleri' mevcut, beş tanesindeyse oluşturulma aşamasında. Diğer ülkeler de bu konuya büyük ilgiyle yaklaşıyor. Üye ülkelerdeki izleme sistemlerinin geliştirilmesi konusunda doğru yolda olduğumuzu görüyoruz. Her şeyden önemlisi, konuya Avrupa genelinde büyük bir ilgi var." açıklamasını yapmıştır.

Brüksel merkezli bir düşünce kuruluşu olan Göç Politikası Grubu'nun başkanı Jan Niessen, uyum açısından AB üye devletleri arasında büyük farklar bulunduğuna dikkat çekmiştir. Niessen, "Tüm bu ülkelerin göç ve uyumla ilgili bir geçmişleri olduğunu söylemek mümkün değil. Örneğin İrlanda'nın bir 'uyum izleme sistemi' olması imkansız. Çünkü henüz son 3-5 yıldır göç alan bir ülke konumuna geldi. Bunun göz önünde bulundurulması gerekiyor." demiştir. Göç konusunda uzman olan Jan Niessen, Doğu Avrupa ülkelerinin ise durumun ciddiyetini henüz tam olarak kavrayamadıkları belirterek, bu konuda tamamıyla acemiler. Ve hâlâ birer göç ülkesi değil, göçmenlerin Batı Avrupa'ya geçebilmek için kullandıkları transit ülke konumunda olduklarını düşündüklerini ifade etmiştir. Niessen, kontrol konusunda Almanya'nın iyi bir örnek olduğunu, ancak uyum politikası konusunda Almanya'nın çok başarılı olduğunu söylemenin mümkün olmadığını belirtmiştir.

Avrupa Birliği İşçileri Bakanları 2008 Kasım'ında Fransa'nın Vichy kentindeki toplantısında, uyum konusunda ülkeler arasında görüş alış-verişi yapılması kararı almıştı. Bu karar doğrultusunda Berlin'de düzenlenen konferansa katılan Avrupa Birliği'ne üye 22 ülkenin temsilcileri, hükümetlerinin uyum alanında izlediği siyaset konusunda bilgi vermişlerdir. Fransa Göç ve Uyum Bakanlığı Müşaviri Robert Djellal, göçmenlerin çalışma hayatına katılımına önem verdiklerini, ancak bunun için de çok iyi derecede Fransızca bilinmesi gerektiğini kaydetmiştir. Djellal, ancak ülkelerin izlediği uyum politikalarının birbiriyle karşılaştırılmasının zor olduğunu ifade ederek sözlerini "çünkü bizim bazı göçmenlerle farklı bir geçmişimiz var, örneğin Kuzey Afrikalı göçmenlerle özel ilişkilerimiz bulunuyor. Bu nedenle bizim uyum politikasına ilişkin ayrı bir geçmişimiz var. Ancak belki eğitim, iş alanlarda ortak bir uyum politikası belirleyebiliriz, zira uyum alanında ortak çözümler bulmak zorundayız" şeklinde sürdürmüştür.

Almanya'da göçmenlerin uyum düzeyinin belirlenebilmesi için yaklaşık 100 gösterge üzerinde çalışılıyor. Almanya'da bu yolda önemli ölçüde ilerlendiğini belirten Bakan Böhmer, ikinci kuşakta olumlu ilerlemeler sağlandığını, örneğin 2005 yılında liseyi diploma almadan terk edenlerin oranı yüzde 17,5 iken bu oranın 2007'de yüzde 16'ya düştüğünü ifade etmiştir.

5.1.2. İş Hukuku ve Sosyal Hukuk Alanındaki Gelişmeler

5.1.2.1. Kısa süreli çalışma uygulaması

1 Ocak 2009 tarihi itibariyle kısa süreli çalışma parasının ödenme süresini yeniden düzenleyen Yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Yeni Yönetmeliğe göre bu güne kadar 6 aya kadar ödenen kısa süreli çalışma parası 18 aya kadar ödenebilecektir. Süredeki uzatma, 31 Aralık 2009 tarihine kadar kısa çalışma süresi hakkı doğacak tüm çalışanlar için geçerli olacaktır. Böylece, 1 Ocak 2009 tarihi itibariyle kısa süreli çalışma uygulamasına dahil edilen işçiler 18 aya kadar kısa süreli çalışma parası alabileceklerdir.

5.1.2.2. Kısa süreli çalışma ve mesleki nitelik

Kısa süreli çalışma parası alan işçilerin kısa süreli çalışma dönemi içinde istedikleri başka bir meslekte nitelik kazanma önlemleri, 1 Ocak 2009 tarihi itibariyle Avrupa Birliği Sosyal Fonu tarafından teşvik edilecektir.

5.1.2.3. Meslekte İlerleme ve Yaşlı İşçilerin İstihdamı

01.01.2010 tarihinden itibaren

- meslekte ilerleme önlemi olarak job-rotasyon uygulaması kaldırılmıştır.
- meslekte ilerleme önlemleri giderleri işsizlik sigortası tarafından karşılanmayacaktır.
- yaşlı işçileri işe alan işverenlere tanınan prim ödeme muafiyeti sona ermiştir.

5.1.2.4. İşsizlik sigortası prim oranı

İşsizlik sigortası prim oranı 1 Ocak 2009 tarihi itibariyle % 3'e indirilmiştir. Prim oranı, 30 Haziran 2010 tarihine kadar % 2,8'e düşürülecektir. Bu düşüşlerle prim oranı kısa sürede yarı yarıya indirilmiştir. 2009 yılında 30 milyar Avroluk bir tasarruf sağlanmış olacaktır. 2009 yılında 30.000 Avro brüt geliri olan bir işçi böylece 2006 yılına göre 555 Avro daha fazla gelir sahibi olacaktır.

5.1.2.5. Yaşlılık sigortası prim oranı

1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla yaşlılık-malullük-ölüm sigortası prim oranı, % 19,9; madenciler yaşlılık sigortası prim oranı % 26,4 olarak kalmıştır. Sanatçılar yaşlılık sigortası prim oranı ise % 4,9'dan % 4,4'e düşürülmüştür.

5.1.2.6. Federal Hükümet'in İstihdam ve İstikrar Paketi

Federal Hükümet 27.01.2009 tarihinde "İstihdam ve İstikrar Paketi" (Pakt für Beschäftigung und Stabilität) olarak adlandırılan bir dizi önlem üzerinde anlaşmıştır. Federal Hükümet yeni yatırımların teşviki, vergi indirimleri ve getirilecek muafiyetler ile mali krizle mücadele edilmesi yolunda kararlar almıştır. Anılan önlem paketi 50 milyar Avroluk bir maliyet getirmektedir. Önlemler ile istihdamdaki düşüşün ve işverenlerin yükünün azaltılması amaçlanmakta, önlemlerin krizin atlatılmasında bir köprü görevi yapması hedeflenmektedir.

20 milyar Avroya yakın bir miktar Federal Devlet, Eyaletler ve mahalli idareler tarafından geleceğe dönük yatırımlarda dağıtılacaktır. Bunun yanında vergi indirimi, sosyal güvenlik primlerinde indirim yoluyla iş maliyeti düşürülerek işverenlerin yükü azaltılacaktır.

Önlem paketinin içerdiği kararlar aşağıda belirtilmiştir:

- Kısa süreli çalışma (Kurzarbeit): Firmaların işçi çıkarması yerine, kısa süreli çalışmaya ilişkin uygulamayı tercih etmeleri teşvik edilecektir. Kısa süreli çalışma uygulamasında firmalar üretimi durdurduklarında veya azalttıklarında işçi çıkarma yerine, bu işçilerini belli bir tarihe kadar çalıştırmamaktadır. Bu yolu tercih eden firmaların işçileri için ödemek zorunda oldukları sosyal güvenliğe ilişkin primlerinin yarısını Federal Devlet üstlenecektir. Kısa süreli çalışma uygulaması, meslekte ilerleme amaçlı olarak değerlendirildiği takdirde, Federal Devlet sosyal güvenliğe ilişkin tüm primleri üstlenecektir.
- 2009 yılında meslekte ilerleme ve nitelik kazandırma önlemleri için ayrıca 2 milyar Avro ayrılmıştır. Bu önlemlerden kısa süreli çalışma uygulaması kapsamındaki işçiler, mesleki eğitim diploması olmayan işçiler ve uzun zamandan beri bir mesleki eğitim yeri arayan gençler yararlanacaktır.
- Özellikle düşük ücretlilerden kesilen ücret vergisi düşürülecektir.
- Yasal hastalık sigortası prim oranı, 1 Temmuz 2009 tarihi itibarıyla % 14,9'a indirilmiştir.
- Ailelere çocuk başına bir defaya mahsus 100 Avro ödenecektir. İkinci basamak işsizlik parası alan işsizlerin çocukları için ödenen mutlak miktar Temmuz 2009 ayı itibarıyla arttırılacaktır.
- Kriz nedeniyle kredi bulmakta zorluk çeken büyük firmalara Federal Devlet kefil olacak, bir kamu bankası olan KfW-Bankası bu tip firmalara kredi verecektir. KfW-Bank tarafından hali hazırda 15 milyar Avro hacminde bir yardım programı uygulamaya konulmuştur. Yeni önlemler paketi çerçevesinde 100 milyar Avroluk bir meblağ ortaya çıkmaktadır.

- Yatırımlar alanında Federal Devlet, çocuk yuvalarının iyileştirilmesi, yeni okulların açılması, yeni caddelerin ve hastanelerin inşaatı için 14 milyar Avro tahsis etmiştir. Bunun 4 milyarı Federal Devlet yatırımları sayılan otobanların inşaatına, 10 milyarı ise yerel yatırım programı çerçevesinde harcanacaktır. Eyaletler de ayrıca 3,3 milyar Avro yatırımlar için vereceklerdir. Toplam 17 milyar Avroluk yardımın en azından yarısı bu yıl içinde verilecektir. Bu bağlamda kamu ihaleleri mevzuatı kolaylaştırılacaktır. Bu yatırımların % 65'i eğitim alanında yapılacaktır. Eğitim, geleceğin yatırımı olarak görülmektedir.
- Yukarıda da belirtildiği üzere kamu ihaleleri mevzuatında yapılacak kolaylaştırma ile yatırımlar hızlandırılacaktır. Planlanan yatırımlarla çevrenin korunması ve enerjinin tasarruflu kullanılması hedeflenmektedir.
- Kriz sırasında birçok firmanın bilimsel araştırmalara ayıracak bütçesi kalmadığından, Federal Hükümet, orta ölçekli firmaların bu açığını kapatmak için 450 milyon Avro ayırmıştır.
- Federal Hükümet, elektrikle çalışan geleceğin taşıtlarının yapımını teşvik etmek amacıyla önümüzdeki iki yıl içinde üretici firmalara 500 milyon Avro verecektir.
- Almanya'daki internet ağı 2010 yılına kadar geniş band şekline dönüştürülecektir. 2014 yılına kadar evlerin üçde dördünün, 2018 yılına kadar da tümünün hızlı internet bağlantısına kavuşması sağlanacaktır.
- Otomotiv sanayii Almanya'nın en önemli sektörlerinden biridir. Satışlardaki düşüşün önüne geçilebilmesi ve tüketicilerin yeni bir araba almalarının teşviki amacıyla 14 Ocak 2009 tarihi itibarıyla başlamak üzere yılsonuna kadar 9 yıllık bir arabasını hurda haline getiren ve yeni bir otomobil alan her kişiye 2.500 Avro verilecektir.

5.1.2.7. 2009 yılında sosyal güvenlik primlerine esas alınan ücret üst sınırları ve prim oranları

Ücret Üst Sınırları (Avro)

Eski Eyaletler

Yaşlılık Sigortası

Yıllık 64.800

Aylık 5.400

Madenciler Yaşlılık Sigortası

Yıllık 79.800

Aylık 6.650

İşsizlik Sigortası

Yıllık 64.800

Aylık 5.400

Yasal Hastalık Sigortası

Yıllık 44.100

Aylık	3.675
Bakım Sigortası	
Yıllık	44.100
Aylık	3.675

Yeni Eyaletler

Yaşlılık Sigortası	
Yıllık	54.600
Aylık	4.550

Madenciler Yaşlılık Sigortası	
Yıllık	67.200
Aylık	5.600

İşsizlik Sigortası	
Yıllık	54.600
Aylık	4.550

Yasal Hastalık Sigortası	
Yıllık	44.100
Aylık	3.675

Bakım Sigortası	
Yıllık	44.100
Aylık	3.675

Sigorta Kolları (2008 yılında)

Yaşlılık-malullük-ölüm sigortası

Madenciler yaşlılık sigortası

İşsizlik sigortası

Hastalık sigortası

Bakım sigortası

Prim Oranları

% 19,9 (işveren ve işçi oranı yarı yarıya)

26,4 (işveren ve işçi oranı yarı yarıya)

% 3,3 (işveren ve işçi oranı yarı yarıya)

% 14,8 (işveren ve işçi oranı yarı yarıya)

çocuklu sigortalılar % 1,7,
çocuksuz sigortalılar % 1,95
(işveren ve işçi oranı yarı yarıya)

5.1.2.8. Yaşlılık aylığı alanlar için ek kazanç sınırları

01.01.2009-31.12.2009 tarihleri arasında

65 yaşını doldurmuş emekliler için her hangi bir kazanç sınırı bulunmamaktadır.

1/3 yaşlılık aylığı alanlar için
eski Eyaletler 945,00 Avro,
yeni Eyaletler 838,34 Avro,

½ yaşlılık aylığı alanlar için
eski Eyaletler 718,20 Avro,
yeni Eyaletler 637,14 Avro,

2/3 yaşlılık aylığı alanlar
eski Eyaletler 491,40 Avro,
yeni Eyaletler 435,94 Avro,

tam yaşlılık aylığı alanlar
Almanya genelinde 400,00 Avro.

5.1.2.9. İşgöremezlik aylığı alanlar için ek kazanç sınırları

01.01.2009-31.12.2009 tarihleri arasında

<u>Tam İşgöremezlik Aylığı</u>	<u>Ek Kazanç Sınırı (Avro)</u>	
	<u>Batı</u>	<u>Doğu</u>
¾ oranında	642,60	570,07
½ oranında	869,40	771,27
¼ oranında	1.058,40	938,94

<u>Kısmi İşgöremezlik aylığı</u>	<u>Ek Kazanç Sınırı (Avro)</u>	
	<u>Batı</u>	<u>Doğu</u>
Tam aylık	869,40	771,27
½ oranında aylık	1.058,40	938,94

<u>Dul Aylığı</u>	<u>Ek Kazanç Sınırı (Avro)</u>	
	<u>Batı</u>	<u>Doğu</u>
Ana muafiyet miktarı	718,08	637,03
Çocuk muafiyet miktarı	152,32	135,13

<u>Yetim Aylığı</u>	<u>Ek Kazanç Sınırı (Avro)</u>	
	<u>Batı</u>	<u>Doğu</u>
Ana muafiyet miktarı	484,36	423,28
Çocuk muafiyet miktarı	152,32	135,13

5.1.2.10. İşsizlik parası ödemeleri

İkinci basamak işsizlik parası uygulaması çerçevesinde, 17.06.2009 tarihi itibarıyla ödenen mutlak miktarlar yükseltilmiştir. Buna göre,

- yalnız yaşayan hak sahibi için aylık 359 Avro,
- evli olup aynı hanede yaşayan eşlerden her biri için aylık 323 Avro,
- 15-25 yaşları arasında ve aile ile birlikte yaşayan her çocuk için aylık 287 Avro,
- 7-14 yaşları arasındaki her çocuk için aylık 251 Avro ve
- 0-6 yaşları arasındaki her çocuk için ise aylık 215 Avro ödenecektir.

5.2. Yargı Kararları

5.2.1. Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları

5.2.1.1. Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın Sosyal ve Kavatlı Kararı

Avrupa Topluluğu Adalet Divanı, 19.02.2009 tarih ve C-228/06 sayılı Kararıyla Almanya tarafından yürürlüğe konulmuş zorunlu vize uygulamasının, Almanya'ya hizmet sunmak amacıyla gelen vatandaşlarımız açısından 23 Kasım 1970 tarihli Katma Protokolün 41'inci maddesinin 1'inci fıkrasına aykırı olduğuna hükmetmiştir.

ATAD, Berlin Yüksek İdare Mahkemesi tarafından ön karar alınması için gönderilen Mehmet SOYSAL ve İbrahim KAVATLI isimli vatandaşlarımızın açtıkları davaya bakmıştır. Bay SOYSAL ve KAVATLI Türkiye'de yerleşik bir firmada tır şoförü olarak çalışmaktadırlar. Kendileri işveren Türk firma tarafından zaman zaman Almanya'ya gönderilerek, Alman bir firmanın Tırlarında sınırışı trafikte şoförlük yapmaktadırlar. 2001 ve 2002 yıllarında İstanbul'daki Alman Başkonsolosluğu bu vatandaşlarımızın vize dilekçelerini reddetmiştir. Anılan vatandaşlarımız bunun üzerine Berlin İdare Mahkemesi'ne başvurarak, Katma Protokolün 41'inci maddesine göre, bu tür bir hizmet sunumunun vizeye tabi olamayacağını, getirilen vize zorunluluğunun Katma Protokolün 41'inci maddesine göre mevcut durumda kötüleşme anlamına geleceğini ve bu yüzden hükümsüz olduğunu iddia etmişlerdir. Berlin İdare Mahkemesi, vatandaşlarımızın haksız olduklarına karar vermesi üzerine, vatandaşlarımız kararı temyiz ederek davayı Berlin Yüksek İdare Mahkemesine taşımışlar ve anılan Mahkeme, ön karar alınması için ATAD'a başvurmuştur.

ATAD, Katma Protokolün 41'inci maddesinin 1'inci fıkrasının Türk vatandaşlarının bir AB ülkesinde hizmet sunumuna ilişkin özgürlüklerini kısıtlayıcı önlemleri yasakladığına, 1 Temmuz 1980 tarihinde getirilen vize alma zorunluluğunun mevcut durumda kötüleşme olduğuna hükmetmiştir. ATAD, vize uygulamasının Almanya'ya Ortaklık Anlaşmasının öngördüğü hizmet sunma özgürlüğünden faydalanma amacıyla gelmek isteyen Türk vatandaşlarının bu özgürlüklerini kısıtlama anlamına geldiğini tespit etmiştir. ATAD'a göre, anılan milli düzenlemenin getirdiği mali ve idari külfetlerle, süreli olarak verilen izinler de bu özgürlüğün engellenmesi anlamına gelmektedir. 1 Ocak 1973 yılında mevcut olmayan vize zorunluluğu uygulaması, Türkiye'de mukim Türk vatandaşlarının Ortaklık Anlaşması'nın kendilerine tanıdığı hizmet sunma özgürlüğünü kısıtlayıcı bir önlem sayılmaktadır.

Yukarıda sayılan nedenlerden, ATAD'ın aldığı bu Karar, Türkiye'de mukim Türk vatandaşlarının, hizmet sunma amacıyla Katma Protokolün yürürlüğe girdiği 23 Kasım 1970 tarihindeki mevcut hukuksal düzenlemeye göre, vize almadan AB ülkelerine gidip, kısıtlamasız hizmet sunabilecekleri anlamına geldiği düşünülmektedir.

Hizmet Sunma Özgürlüğü, bir AB ülkesinden diğer bir AB ülkesine bir iktisadi kazanç sağlamak için, belli bir süreyle kısıtlanmış olarak götürülen ve yerleşme özgürlüğünün dışında

kalan (subsidiär) tüm bağımsız işlere dayanan hizmetleri kapsamaktadır. Buna karşın, yerleşme özgürlüğü, hizmeti sunmak isteyen kişinin, bir AB ülkesinden gelerek, diğer AB ülkesine sürekli olarak yerleşmesi şeklinde tanımlanabilmektedir.

Bilindiği üzere, 07.02.1992 tarihli Avrupa Birliği Anlaşmasının (Vertrag über die Europäische Union) „Hizmetler“ (Dienstleistungen) başlıklı 3’üncü Kısımında yer alan 50’nci maddesinin 1’inci fıkrası (AET Sözleşmesinin 60’ıncı maddesi), „hizmetler“i, kural olarak bedel karşılığı yapılan ve mal, sermaye ve şahısların serbest dolaşımı ile ilgili hükümler kapsamına girmeyen faaliyetler“ olarak tanımlamakta; 2’nci fıkrası, özellikle,

- sınai faaliyetler (gewerbliche Tätigkeiten),
- ticari faaliyetler (kaufmännische Tätigkeiten),
- zanaat faaliyetler (handwerkliche Tätigkeiten) ve
- serbest meslek faaliyetlerinin (freiberufliche Tätigkeiten)

„hizmet“ tanımına girdiğini hükme bağlamaktadır.

Anılan maddenin 3’üncü fıkrası ise, yerleşme hakkını düzenleyen 2’nci Kısım hükümleri saklı kalmak kaydıyla, „hizmet sahibi“nin, hizmet sunmak amacıyla, bir ülkede, bu ülkenin kendi vatandaşları için öngördüğü koşullara göre, geçici olarak faaliyette bulunabileceği hükmüne yer vermektedir.

Bu düzenlemeye göre, bir faaliyetin bu madde anlamında „hizmet“ sayılabilmesi için;

- faaliyetin, Anlaşmanın mal, sermaye ve şahısların serbest dolaşımı ile ilgili hükümleri kapsamına girmemesi,
- kural olarak bedel karşılığında yerine getirilmesi,
- hizmet verenle hizmet alanın ayrı ülkelerde yerleşmiş olmaları,
- faaliyetin, hizmet alanın ülkesindeki mevzuata göre icra edilmesi ve
- faaliyetin geçici olması

koşullarının aranması gerekmektedir.

Hakiki veya hükmi şahıslarca yerine getirilen ve yukarıdaki koşulları taşıyan her türlü sınai ve ticari faaliyetlerle zanaat ve serbest meslek faaliyetleri, Avrupa Birliği Anlaşmasının 50’nci maddesi anlamında „hizmet“ sayılmaktadır.

AB Adalet Divanı içtihatlarına göre;

- hekimlik,
- diş hekimliği,
- eczacılık,
- ebelik,
- kimyagerlik,
- avukatlık,
- mimarlık,
- toptancılık,
- parakendecilik,
- seyahat acentalığı,
- turist rehberliği,
- motorlu taşıt araçları eksperliği,
- ticari temsilcilik,
- simsarlık,
- sigortacılık,
- basın-yayıcılık,

- TV işletmeciliği,
- taşımacılık,

Avrupa Birliği Anlaşmasının 50'nci maddesi anlamında "hizmet" sayılmaktadır. Bu bağlamda, ABAD'ın SOYSAL Kararı hükmüne göre Türk vatandaşları tarafından Avrupa Birliği Anlaşması'nın 50'inci maddesi anlamında yukarıda sayılan bir dizi hizmet ve bunlara benzer alanlarda faaliyet göstermek isteyen Türk vatandaşlarına vizesiz AB ülkelerine gitme yolunun açılması gerektiği düşünülmektedir.

5.2.1.2. ATAD'ın Soysal Kararının Uygulaması

Almanya Federal Dışişleri Bakanlığı'nın Almanya'nın yabancı ülkelerdeki temsilciliklerine gönderdiği, ATAD'ın 19.02.2009 tarih ve C-228/06 sayılı Soysal kararı doğrultusunda hizmet sunmak amacıyla Almanya'ya seyahat edecek Türk vatandaşlarının vize muafiyeti konusunda 28.05.2009 tarihli talimatla anılan Kararı çok kısıtlı bir alanda uygulamaya koymuştur.

Bu talimat çerçevesinde Almanya belli kişilere seyahat amacına göre vizeyi kaldırmıştır. Talimatın I. nolu giriş bölümünde ATAD'ın anılan kararına göre, Türkiye'de yerleşik bir işveren nezdinde istihdam edilmiş ve sınırötesi taşımacılık alanında çalıştırılan Türk vatandaşı TIR şoförlerinden vize istenmesinin Katma Protokolün 41'inci maddesinde öngörülen mevcut durumda kötüleştirme yapılamaz ilkesine (Stillstandklausel) aykırı olduğu ve bu bağlamda 1 Temmuz 1980 tarihinde Türk vatandaşları için uygulamaya konulan vize alma zorunluluğunun mevcut durumda kötüleşme sayıldığı belirtilerek, bunun hizmet sunma özgürlüğünde kısıtlama anlamına geldiği ve vize uygulamasının davacılar açısından hukuka aykırı olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca söz konusu talimatta, anılan Karar anlamında Türk vatandaşları için hizmet sunma özgürlüğünün pasif hizmet sunma özgürlüğü olan hizmet edinme özgürlüğünü kapsamadığı ifade edilmektedir.

Talimatın II. nolu başlığı altında hizmet sunumu özgürlüğü kapsamında belli ikamet amaçları için anılan Sosyal Kararı uyarınca getirilecek vize muafiyeti konusu işlenmektedir. Buna göre, Türk vatandaşlarının vize muafiyeti, 10.09.1965 tarihli Yabancılar Yasası'nın Uygulama Yönetmeliği'nde (Durchführungsverordnung zum Ausländergesetz) tadat edilen ve Katma Protokolün yürürlük tarihinden önce tanınan vize muafiyetlerini kapsamakta ve anılan Yönetmeliğe dayandırılmaktadır. Böylece Almanya 1980 yılında mevcut durumda yaptığı kötüleştirmeyi, eski haline getirmiş olmaktadır.

Anılan Yabancılar Yasası'nın Uygulama Yönetmeliği'nin 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre,

- Türkiye'de yerleşik bir işveren nezdinde istihdam edilen ve sınırötesi taşımacılık alanında Almanya sınırları içinde çalıştırılan Türk vatandaşı TIR-şoförleri,
- Bilimsel ve kültürel faaliyetler ve sportif faaliyetler amacıyla Almanya'ya gelen Türk vatandaşları,
- Alman resmi daireleri tarafından tanzim edilmiş gemi adamları belgesi sahibi Almanya'nın deniz sularında hareket eden bir geminin mürettebatına dahil olan Türk vatandaşları

çalışma izni alma zorunluluğundan muaf tutulmuşlardır.

Talimatın II.2. nolu bölümünde yeniden tahsis edilen muafiyet durumunun aşağıda sayılan şartlarda yalnız belli kişiler için geçerli olduğu belirtilmiştir. Buna göre; sınırötesi taşımacılık alanında istihdam edilmiş TIR-şoförleri ile gemi ve hava taşımacılığında istihdam edilmiş mürettebat, Almanya'ya ithali yapılan makina ve teçhizatın montajı ve bakımı için gelecek

kişiler ile bilimsel ve kültürel faaliyetler ve sportif faaliyetler amacıyla ücret karşılığı gelecek kişiler,

- Yurtdışındaki (Türkiye'deki) ikametlerini korumaları,
- Her gelişlerinde ikamet sürerlerinin 2 ayı geçmemesi,
- Türkiye'de yerleşik bir işverenin işçisi olarak bir hizmet sunmak amacıyla ve Ödünç İşçi Verilmesine İlişkin Yasa kapsamı dışında kalmak şartıyla 01.01.1973 tarihi itibarıyla Almanya'da geçerli yabancıların çalışmalarına ilişkin düzenlemelerde öngörülen çalışma izninden muaf sayılmaları

hallerinde vize alma zorunluluğundan muaf tutulmuşlardır.

II.3.'nolu bölümde, hizmet sunumuna ilişkin faaliyetin hukuka uygun olarak gerçekleşmesi gereğine dikkat çekilerek, özellikle yabancı ülke işverenleri için yasak olan ödünç işçi verilmesine ilişkin uygulama çerçevesinde çalıştırılan Türk vatandaşlarının vize muafiyeti kapsamında hizmet sunma faaliyetlerinin hukuka aykırı olacağı vurgulanmaktadır. Özellikle Türk şoförleri, Almanya dışında trafiğe kayıtlı bir TIR ile nakliye faaliyetini gerçekleştiriyorlarsa, hizmetin hukuka uygun olarak sunulduğu kabul edilmektedir. Ancak, Türk vatandaşı şoförün yurtdışında mukim bir işletme için nakliye hizmetini Alman trafiğine kayıtlı bir TIR ile ifa etmesi durumu, faaliyetin hukuka aykırılığına ilişkin bir işaret teşkil etmektedir. Zira bu durumda Federal İdare Mahkemesi'nin 19.09.2007 tarihli Kararındaki tespitler çerçevesinde işçi ödünç verme ilişkisi ortaya çıkmış sayılmaktadır. Ancak, TIR şoförünün 881/92 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 3'üncü maddesi uyarınca düzenlenmiş bir "şoför belgesi" (EU-Fahrerbescheinigung) ibraz etmesi durumunda, hizmetin hukuka uygun olduğu kabul edilmektedir.

II.4. nolu başlık altında, vize muafiyetinin asgari 2 aylık bir ikamete izin verdiği, ancak 2 aylık ikamet yılda bir defaya mahsus kalmayacağı, kişinin her defasında en fazla iki ay kalmak üzere, yılda defalarca Almanya'ya girebileceği ifade edilmektedir.

II.5. nolu kısımda ise, muafiyet durumunun yalnız Almanya ile sınırlı olduğu, bununla Almanya üzerinden diğer Schengen ülkelerine transit geçilmesinin mümkün olmayacağı belirtilmektedir.

Talimatın III nolu bölümünde Türk vatandaşlarının Almanya'ya yapacakları diğer tüm seyahatler için AB-Vize Yönetmeliği'ne göre vize zorunluluğunun devam ettiğine dikkat çekilmektedir.

IV. bölümü ise, vize muafiyeti bulunan kişilerin Almanya'nın dış temsilcilikleri tarafından bilgilendirilmesi konusuna ayrılmıştır. Almanya'nın Türkiye'deki temsilcilikleri Türk vatandaşlarına konuya ilişkin bilgi vereceklerdir. Türk vatandaşlarının talebi durumunda kendilerinden ücret alınmaksızın bir vize muafiyet belgesi (Bescheinigung über Visumsbefreiung) düzenlenecektir. Talep sahibinin belgelerine ve beyanına bakılarak seyahat amacının vizesiz seyahate izin verip vermediğine bakılacaktır. Diğer taraftan Alman sınır mercileri muafiyet belgesine rağmen gerektiğinde kişinin durumunu inceleyerek, Almanya'ya girmesini engelleyebileceklerdir.

Bahis konusu talimatta her ne kadar vize muafiyet belgesi, gerekçelendirmeye gerek olmadan düzenlenir şeklinde bir ifade yer alsada, talep sahibinden durumunu belgelemesi ve seyahat amacını inanılabilir şekilde kanıtlaması istenecektir. Bunun için de kendisinden Türkiye'deki işvereniyle olan ilişkisini belgelemesi, Almanya'da ifa edeceği hizmet sunumuna ilişkin belgeleri sunması ve TIR-şoförlerinden gerektiğinde AB-sürücü belgesini ibraz etmesi

istenecektir. Kısaca, bu kişilerden muafiyet belgesinin düzenlenmesi için seyahatlerine ilişkin ayrıntılı belge istenecektir. Yapılan işlemin vize düzenlenmesine dair işlemde fazla bir farkı olmadığı, talep sahibine idari işlemlerin yerine getirilmesi yolunda külfet getirdiği anlaşılmaktadır. Bahsi geçen talimatın 2 no'lu ekinde, Türk vatandaşlarının yukarıda belirtilen alanlarda 2 aya kadar vizesiz Almanya'ya seyahat edebilecekleri ifade edildikten sonra, belirtilen amaçlarla Almanya'ya seyahat etmek isteyen ve vizeden muaf olduklarını düşünen kişilere, isterlerse vize muafiyet belgesini almadan da Almanya'ya gidebilecekleri belirtilmekte, ancak sınırlarda yapılacak kontrollerin zaman kaybına neden olabileceğine dikkat çekilerek yurtdışına çıkmadan önce vize muafiyet belgesi için Alman dış temsiliklerine başvuruları tavsiye edilmektedir. Bununla muafiyet başvuru belgesini almada öngörülen ve Soysal kararına göre idari külfet sayılan idari işlemlerin başvuru sahibine engel çıkarmak için değil, onun işini kolaylaştırmak için çıkarıldığı manasında bir gerekçelendirmeye gidilmektedir.

Değerlendirme:

- ATAD'ın 19.02.2009 tarih ve C-228/06 sayılı Soysal kararının açıklanmasının ardından uzun bir süre geçtikten sonra Alman yetkili mercileri, anılan Kararı uzun uzadıya inceleyerek kararın uygulanacağını ve belli kişiler için hizmet sunumu özgürlüğü çerçevesinde vize muafiyeti getirileceğini kamuya duyurmuşlardır. Almanya, yukarıda da belirtildiği gibi, 10.09.1965 tarihli Yabancılar Yasası'nın Uygulama Yönetmeliği'nde tadat edilen ve Katma Protokolün yürürlük tarihinden önce üçüncü ülke vatandaşlarına tanınan ikamet izinleri muafiyetleri çerçevesiyle kısıtlı kalmak şartıyla Soysal Kararını uygulamaya koymuştur. Kısaca, Soysal Kararında ATAD tarafından hizmet sunma özgürlüğü alanında Türk vatandaşlarına vize uygulamasının hükümsüz olduğu tespiti, Almanya tarafından 10.09.1965 tarihli Yabancılar Yasası'nın Uygulama Yönetmeliği'nin 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasında Katma Protokolün yürürlük tarihinden önce çalışma izninden muaf tutulmuş kişi gruplarına indirgenmektedir. Böyle bir uygulamayla, Soysal Kararının belirlediği özgürlük alanına kısıtlama getirileceği, **çalışma izni muafiyeti ile vizesiz ikamet muafiyeti kavramlarının** birbiriyle karıştırıldığı düşünülmektedir.
- Aynı şekilde Avrupa Topluluğu Adalet Divanı tarafından defalarca tespiti ve teyidi yapılmış hizmet sunumuna ilişkin özgürlük kapsamı içinde bulunan hizmet edinme özgürlüğünün ve özellikle anılan özgürlük kapsamına giren turistik seyahatlerin uygulama alanı dışında bırakılması da Soysal Kararında tanınan hakların kısıtlanması anlamına geldiği düşünülmektedir (ATAD'ın 31.01.1984 tarih ve Rs.286/82 ve 26/83; sayılı; 06.12.1988 tarih ve Rs.186/87 sayılı; 19.01.1999 tarih ve R. C-348/06 sayılı Kararları).
- Katma Protokolün 41'inci maddesinin 1'inci maddesinin yürürlük tarihi olan 01.01.1973 tarihinde geçerli olan Yabancılar Yasası Uygulama Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinin 1'inci fıkrasının 1 nolu hükmü, "Türk vatandaşlarının yalnız çalışma amacıyla Almanya'ya seyahatlerinde vize almak zorunda oldukları, bunun dışındaki ikametler için vizeden muaf oldukları" şeklinde düzenlenmiştir. Bu bağlamda, Katma Protokolün 41'inci maddesinin 1'inci fıkrası anlamında kısıtlama yasağı yerleşme özgürlüğü ile hizmet sunma özgürlüğünü açıkça kapsamaktadır. Bu durumda 1980 yılında getirilen vize uygulamasının anılan madde anlamında hizmet sunma özgürlüğüne kısıtlama getirdiği, çalışma izni muafiyetinin hizmet sunma özgürlüğü anlamında ifa edilecek faaliyetlerle ilgisinin olmayacağı mütalaa edilmektedir.

- Avrupa Birliği hukuku ve içtihatları anlamında çalışma ve hizmet sunma faaliyetleri birbirinden farklı hukuksal olgular teşkil etmektedir. Bir hizmet sözleşmesi çerçevesinde Almanya’da mukim bir işveren nezdinde ücret karşılığı çalışmak, iş hukukuna göre çalışma anlamına gelmektedir. Eğer çalışacak kişi Türk vatandaşı ise, kendisinin Almanya’ya gelip çalışabilmesi için çalışma izni alması gereklidir. Katma Protokolün 41’inci maddesinin 1’inci fıkrası, çalışma amaçlı ikametler açısından hukuksal kısıtlamalardan Türk vatandaşlarını korumamaktadır. Zira, anılan Protokolün yürürlük tarihinde Yabancılar Uygulama Yönetmeliği’nin 5’inci maddesinin 1’inci fıkrasının 1 no’lu hükmü “Türk vatandaşlarının yalnız çalışma amacıyla Almanya’ya seyahatlerinde vize almak zorunda olduklarını” öngörmektedir. **Hizmet sunumu ise** Almanya dışında ikamet eden Türk vatandaşı veya bir işveren tarafından yerine getirilmektedir. Hizmet sunma faaliyeti, iş hukuku açısından çalışma anlamında (Arbeit, Erwerbstätigkeit) faaliyet sayılmamaktadır. Öncelikle hizmet sunma faaliyeti ticari bir faaliyettir. Örneğin, Türkiye’de mukim bir işverenin Almanya’da bir yolun inşaatını üstlenerek, bu yolun yapımını Türkiye’den beraberinde (kendisinin Almanya’ya gelmesine de gerek olmadan) getirdiği işçilerle yapması, iş hukuku açısından çalışma sayılmamaktadır. Sunulan hizmet yolun yapımıdır. Burada firmanın Türk işçileri Türk işveren nezdinde çalışmaktadırlar. Hizmet bunların sayesinde Türk işveren tarafından, sözleşmenin Almanya’daki partnerine sunulmaktadır. Bu bağlamda, her türlü aktif ve passif hizmet sunma özgürlüğünün Yabancılar Uygulama Yönetmeliği’nin 5’inci maddesinin 1’inci fıkrasının 1 no’lu hükmünde zikredilen vizeye tabi olmayan diğer ikamet türleri kapsamı alanında değerlendirilmesi gerektiği ve Katma Protokolün bahsi geçen maddesinin koruma alanına girdiği için vizeye tabi olamayacağı ve kısıtlı vize muafiyeti uygulamasına geçecek Almanya’nın hizmet sunumuna ilişkin hukuksal dayanağının yanlış olduğu ve gerekirse yargı yolunda böyle bir gerekçelendirme ile çürütülebileceği düşünülmektedir.

5.2.1.3. Avrupa Topluluğu Adalet Divanı’nın toplu işten çıkarmalarla ilgili C-188/03 sayılı Kararı

ATAD, C-188/03 sayılı Kararında yirmiden fazla işçi çalıştıran işletmelerde toplu işten çıkarmalarda, fesih bildirimini yapılmadan önce işverenin bu durumu işyeri işletme temsilciliğine ve işyerinin bağlı bulunduğu yetkili İş Ajansı’na en az 30 gün önceden yazılı müracaatla bildirmesi gerektiğine hükmetmiştir. Mahkeme, ayrıca, işverenin işten çıkarmaların nedenini, işten çıkarılacakların sayısını, mevcut çalışan sayısını ve işten çıkarmaların hangi tarihte olacağını yazılı olarak açıklamak ve İş Ajansı’ndan onay almak zorunda olduğuna karar vermiştir.

Söz konusu Kararın 1’inci maddesinde toplu işten çıkarmaların tanımı yapılmıştır. ATAD, işçilerden kaynaklanan nedenlere bağlı olmaksızın bir veya birden fazla nedenle toplam 30 günlük süre içerisinde,

- 20 ile 100 çalışan istihdam eden işletmelerde en az 10 çalışanın,
- 100 ile 300 çalışan istihdam eden işletmelerde en az 20 çalışanın,
- en az 300 çalışan istihdam eden işletmelerde en az 30 çalışanın işten çıkarılması durumlarını veya
- işletmedeki çalışan sayısına bakılmaksızın toplam 90 günlük süre içerisinde en az 20 çalışanın işten çıkarılması

durumunu AB hukukuna göre, toplu işten çıkarma olarak tanımlamaktadır.

ATAD, Kararın yazılı bildirim süresinin belirlendiği 3'üncü ve 4'üncü maddelerinde, üye ülke resmi istihdam kurumunun gerekli gördüğü durumlarda, yazılı bildirimden 30 günlük süreyi beklemezsizin fesih bildirimini onaylayabileceğini, ihtiyaç durumunda bu süreyi 60 güne kadar uzatabilme hakkını da kullanabileceğini belirtmektedir.

5.2.2. Alman Yargı Kararları

5.2.2.1. Federal Anayasa Mahkemesi'nin İkinci Basamak İşsizlik Parasına İlişkin Kararı

Federal Alman Anayasa Mahkemesi 9 Şubat 2010 tarihli Kararıyla, 2005 yılında yürürlüğe giren, işsizlik yardımı ile sosyal yardım ödeneğini birleştiren Hartz IV Yasasında düzenlenen ikinci basamak işsizlik parası miktarının şeffaf olmadığını, özellikle çocuklar için belirlenen yardım meblağlarının Anayasa'ya aykırı olduğuna hükmetmiştir.

Alman Anayasa Mahkemesi, Hartz IV Yasasında öngörülen yetişkinlerin ve çocukların asgari yaşam koşullarının belirlenmesiyle ilgili düzenlemelerin, Anayasanın 1. maddesinde ifade edilen "İnsanlık onuru dokunulmazdır" ilkesi ve 20. maddesinde yer alan "Almanya sosyal bir devlettir" ilkesine uygun olmadığını saptamıştır.

Hartz IV Yasasına göre yardım miktarları, 01.07.2009 tarihi itibarıyla yalnız yaşayan bir hak sahibi için aylık 359 Avro, evli olup aynı hanede yaşayan eşlerden her biri için 323 Avro, 18-25 yaşları arasında ve aileyle birlikte yaşayan her çocuk için 287 Avro, 7-15 yaşları arasındaki her çocuk için 251 Avro ve 0-6 yaşları arasındaki her çocuk için ise 215 Avro olarak hesaplanmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin söz konusu Kararına göre, Yasada belirlenen asgari gider tutarı, 1998'de yapılan gelir gider araştırmalarının kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanmamaktadır. Güncel aylık yardım miktarının belirlenmesi için 1998 yılı verilerine dayanan bu uygulamanın devam ediyor olması, dolayısıyla yasa koyucunun özellikle çocukların günlük yaşama ilişkin masraflarının belirlenmesinde çocukların somut gereksinimlerini ölçü almak yerine, çocuklara mutlak yardım miktarının % 60, 70 ve 80'nini uygun görmesi, Anayasanın yukarıda anılan ilkelerine aykırı düşmektedir. Özellikle çocukların yaşamlarında mutlaka olması gereken okul kitap ve defterleri, hesap makineleri v.b. sosyal ve kültürel harcamaların yardım ödeneği miktarının hesabının dışında tutulması, muhtaç durumdaki çocukların gelecek şanslarını azaltmaktadır. Yasa, aynı zamanda küçük ve büyük çocukların yaşlarından kaynaklanan farklı ihtiyaçlarını nazarı dikkate almadan yardım miktarlarını belirlemiştir.

Anayasa Mahkemesi, yukarıda ifade edildiği üzere belirtilen miktarların yeniden hesaplanması için yasa koyucuyu 31 Aralık 2010 tarihine kadar yeni bir düzenleme yapması hususunda yükümlü kılmış, ancak nasıl bir düzenleme yapılması konusuna girmemiştir. Bu durumda, yardım miktarları yeniden belirlenene kadar hali hazırda geçerli olan yardım miktarları uygulamada kalacaktır.

5.2.2.2. Stuttgart İdare Mahkemesi'nin Türk vatandaşlığından çıkmadan Alman vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin 21.09.2009 tarih ve 11K 3612/09 Sayılı Kararı

Stuttgart İdare Mahkemesi 21.09.2009 tarihli kararında, Alman Vatandaşlık Yasası'nın 12'nci maddesinin 1'inci fıkrası gereğince, 14 yaşındaki Türk vatandaşı bir kızın açtığı davada,

davacı kızı haklı görerek, Türk vatandaşlığından çıkmadan da Alman vatandaşlığını alabileceğine ve böylece çifte vatandaş olarak kalabileceğine hükmetmiştir. Söz konusu karar, karşı temyize gidildiğinden geçerlilik hükmü kazanmamış, ancak temyiz dilekçesinin geri çekilmesi üzerine 16.01.2010 tarihinde kesinlik kazanmıştır.

Stuttgart İdare Mahkemesi'nin 16.02.2010 tarihli basın açıklamasına göre, anne ve babası Türk vatandaşı olan davacı, 1995 yılında Almanya'da doğmuş olup, oturma izni sahibidir. Davacı, 2008 Nisan ayında Alman vatandaşlığına geçmek için başvurmuş, başvurusu Ağustos 2008'de reddedildikten sonra yaptığı itirazı da reddedilince davacı idare mahkemesinde dava açmıştır. Stuttgart İdare Mahkemesi davacı kızı haklı görerek, vatandaşlık dairesini davacı kızın Alman vatandaşlığına alınması için yükümlü kılmıştır.

Stuttgart İdare Mahkemesi karar gerekçesinde, Alman Vatandaşlık Yasasına göre davacının Alman vatandaşlığını alma hakkı bulunduğunu ve davacının çifte vatandaş olarak kalmasının kabul edilmek zorunda olduğunu tespit etmiştir. Mahkemeye göre davacının Türk vatandaşlığından çıkma işlemi kabul edilemez koşullara bağlıdır. Zira Türk Vatandaşlık Kanunu, en erken 18 yaşını doldurmuş kişilere vatandaşlıktan çıkma hakkı vermektedir. Mahkeme, 4 yıllık bekleme süresini kabul edilemez olarak nitelemiştir.

5.2.2.3. Federal İdare Mahkemesi'nin sosyal yardım alan emekli bir yabancının Alman vatandaşlığına geçmesine ilişkin 19 Şubat 2009 tarih ve BverwG 5 C 22.08 sayılı Kararı

Federal İdare Mahkemesi 19 Şubat 2009 tarihinde düşük yaşlılık aylığından dolayı sosyal yardım alan bir kişinin hangi durumlarda Alman vatandaşlığına alınıp alınamayacağı hususunda karar vermiştir.

1942 doğumlu davacı, Kosova'dan 1991 yılında ilticacı olarak Almanya'ya gelmiş ve 1994 yılından beri süresiz oturma izni sahibidir. Almanya'ya geldikten sonra kısa sürelerle çalışan ve işsiz kalan davacı, uzun süre ailesi ve kendisi için işsizlik yardımı ve sosyal yardım almıştır. Mayıs 2007 yılından beri emekli olan davacı, 121 Avro yaşlılık aylığı almakta, ve yaşlılık aylığının düşük olmasından dolayı sosyal yardımla yaşamaktadır. Davacının Alman vatandaşlığına geçme başvurusu, davalı vatandaşlık dairesi tarafından, davacının sosyal yardımla yaşama durumuna düşmesine kendisinin sebep verdiği gerekçesiyle reddedilmiştir.

Federal İdare Mahkemesi, sosyal yardım alınmasının Alman vatandaşlığına geçişte engel teşkil edebileceğine, özellikle de kişinin kendi kusuru ile sosyal yardıma muhtaç duruma düşmesinin önemli bir neden teşkil edeceğine hükmetmiştir. Mevcut davada da davacı imkanı olmasına rağmen fazla çalışmamış ve bu nedenle de yaşlılık sigortası hizmetlerinde büyük açıklar ortaya çıkmıştır. Ancak, Federal İdare Mahkemesi, bir yabancının 8 yıldan fazla Almanya'da ikamet etmesi halinde sosyal yardım alması gerekçesiyle Alman vatandaşlığına geçiş hakkının elinden alınamayacağına, diğer bir deyişle bu kadar uzun süre Almanya'da kalmasına izin verilen bir kişinin sosyal yardıma muhtaçlığının engel teşkil edemeyeceğine hükmederek davacıyı haklı bulmuştur.

5.2.2.4. Baden-Württemberg Eyalet İdare Mahkemesi'nin yazma bilmeyen bir yabancının Alman vatandaşlığına geçmesine ilişkin 26.02.2009 tarihli Kararı

Eyalet İdare Mahkemesi Kararında, okuma yazma bilmeyen yabancıların Alman vatandaşlığına geçemeyeceğine hükmetmiştir. Mahkemenin kararında şifahi dil bilgisinin

yeterli olmayacağı, yabancıнын en azından yazılı belgeleri, formüllerleri kimsenin yardımı olmadan okuması gerektiği vurgulanmıştır.

Eyalet İdare Mahkemesi, 1989 yılından beri Almanya’da yaşayan bir Türk vatandaşının davasına bakmıştır. Davacı Türk, hiç bir zaman okula gitmediğini ve okuma yazma bilmediğini, bu nedenle de yazılı belgeleri okuyamadığını ifade etmiştir. İdare Mahkemesi, Alman Vatandaşlık Yasası’nın şart koştuğu yeterli Almanca bilgisine sahip olmadığı gerekçesiyle davacı Türk vatandaşının başvurusunu reddetmiştir.

Mahkeme Kararında, sosyal, siyasi ve toplumsal bir entegrasyonun ancak yazılı ve görsel medyanın anlaşılmasından ve Alman toplumu ile iletişim kurmaktan geçtiğini vurgulamıştır. Yeterli uyum için yabancıнын yazılı açıklamaların doğru olup olmadığını anlamasını gerekmektedir. Mahkeme, okuma yazma bilmeyen bir kişi için vatandaşlığa geçişte Alman idari mercilerinin bir istisna yapmasının mümkün olabileceğini, ancak 19 yaşından beri Almanya’da yaşayan bir kişinin geçen bu süre zarfında okuma yazma kurslarına katılmamasının kendi kusuru sayılacağını ve bu durumun bu istisnaya izin vermediğini, hali hazırda 39 yaşında olan davacının okuma yazma kursuna katılmasının bugün için de mümkün olduğunu belirtmiştir.

5.2.2.5. Federal İdare Mahkemesi’nin yabancıların kesintili ikamet sürelerinin dikkate alınmasına ilişkin 10 Kasım 2009 tarih ve BverwG 1 C24.08 sayılı kararı

Federal İdare Mahkemesi, yabancıların yasal ikamet sürelerinde meydana gelen kesintilerin hangi durumlarda nazarı dikkate alınacağına ilişkin bir karar almıştır. Bilindiği üzere İkamet Kanunu’nun 26’ncı maddesinin 4’üncü fıkrasına göre bir yabancıya oturma hakkı (Niederlassungserlaubnis) verilebilmesi için yabancıнын 7 yıldan beri kesintisiz ikamet izni sahibi olması gerekmektedir. İkamet Kanunu’nun 85’inci maddesi, yabancılar dairesine bir yıla kadar olan kesintiye uğrayan ikamet durumlarını nazarı dikkate alıp almama hususunda takdir yetkisi vermiştir.

Federal İdare Mahkemesi 1992 yılında 12 yaşında ebeveyni olmadan tek başına Almanya’ya gelen bir yabancıнын davasına bakmıştır. Davacıya 2003 yılında siyasi mülteci başvurusu reddedilmesi üzerine kendisini ülkesinde ölüm tehlikesi beklemesi olasılığıyla sınırdışı edilmeme güvencesi verilmiştir. Davacı 2005 yılında yürürlüğe giren İkamet Yasasının öngördüğü insalcıl nedenlerden dolayı ikamet izni düzenlemesine dayanarak ikamet izni almıştır. Davacı 2005 yılında ikamet hakkı almak için başvurmuş, başvurusu ikamet izni kesintiye uğradı gerekçesi ile reddedilmiştir. Reddedilen başvurularına karşı başvurduğu İdare Mahkemesi ve Hessen Eyalet İdare Mahkemesi, davacının 2003 Aralık ayında ikamet iznini uzatmak için başvuru yaptığını ve bu başvurunun ikamet izninin sona ermesinden 4 gün sonra yapıldığını ve böylece ikamet izninin kesintiye uğradığını ve 7 yıllık kesintisiz ikamet izni koşulunun yerine getirilmediğini ileri sürmüşlerdir. Anılan Mahkemeler, kararlarını İkamet Yasasının 85’inci maddesinin öngördüğü 1 yıla kadar olan kesintilerin, yasal ikamet sürelerinin kesintileriyle ilgili olduğu, ancak anılan maddenin ikamet izinlerindeki kesintilerle ilgili olmadığı şeklinde gerekçelendirmişlerdir.

Federal İdare Mahkemesi bu görüşe katılmamıştır. Federal İdare Mahkemesine göre, İkamet Yasasının 85’inci maddesi ikamet izninin de kesintiye uğradığı süreleri kapsamakta ve yetkili yabancılar dairesine bir yıla kadar olan bu tür kesintilerde yasaca öngörülen takdir hakkını kullanmasını şart koşmaktadır. Federal İdare Mahkemesi, yetkili yabancılar dairesinin 4 günlük çok kısa olan kesintiyi ele alırken yasanın öngördüğü takdir hakkını kullanmadığına

ve bu nedenle, davacının Almanyada ikameti kesintiye uğramadan 7 yıllık süreyi doldurduğuna hükmetmiştir.

5.2.2.6. Schleswig Holstein Eyalet İş Mahkemesinin reşit olmayanın iş akdinin feshine ilişkin 2Ta 45/08 sayılı Kararı

Schleswig Holstein İş Mahkemesi, reşit olmayan çalışanın işten çıkarılan işverenin, sözleşme fesih bildirimini mutlaka çalışanın ebeveynine tebliğ etmesi gerektiğine, reşit olmayan çalışana, anne ve babasına iletmek üzere verilen fesih bildirimini geçerli olmayacağına, bu nedenle iş ilişkisinin devam ettiğine hükmetmiştir.

5.2.2.7. Frankfurt İş Mahkemesi'nin hırsızlıktan dolayı iş akdinin feshine ilişkin 7 Ca 8861/07 sayılı Kararı

Frankfurt İş Mahkemesi, çalışanın işyerinde değeri çok az olan bir nesneyi çalması durumunda işverenin işçisinin sözleşmesini bildirim önceli olmadan da feshedebileceğine belirterek, iş bitiminde işyerinden 3 küçük sandviç ekmeği çalan işçisini işten çıkarılan işvereni haklı bulmuştur.

5.2.2.8. Kuzey Ren Vestfalya Sosyal Mahkemesi'nin akrabalarından alınan borcun II. basamak işsizlik parasının hesaplanmasında dikkate alınmasına ilişkin 7AS62/08 sayılı Kararı

Kuzey Ren Vestfalya Sosyal Mahkemesi, ikinci basamak işsizlik parasının hesaplanmasında, akrabalarından alınan faizsiz borç miktarının nazarı dikkate alınamayacağına hükmetmiştir. Mahkeme, böyle bir borç miktarının bankalardan alınan krediler gibi belgelenmesine gerek olmadığına, borcun belli bir süre içinde geri ödenmek zorunda olması nedeniyle alınan borç miktarının ikinci basamak işsizlik parası uygulaması çerçevesinde kişinin mal varlığı olarak değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir.

6. EKONOMİK VE SOSYAL GELİŞMELER İLE İSTİHDAM PİYASASINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

6.1. Ekonomik Gelişmeler

Alman ekonomisi 2009 yılında son 6 yıldan beri ilk defa küçülmüştür. Federal İstatistik Dairesine göre, % -5,0'lik küçülme 2. Dünya Savaşından sonra kaydedilen en büyük küçülme olmuştur.

2009 yılında ortalama 40,2 milyon kişi Alman istihdam piyasasında çalışmıştır. Bir yıl öncesine göre 37.000 ya da % 0,1 daha az. İşsizlerin sayısı da ortalama 169.000 ya da % 5,4 artarak 3,3 milyona yükselmiştir.

2009 yılında, çalışanların sayılarında bir yıl öncesine göre büyük bir değişiklik olmamasına rağmen, belli iş kollarında işten çıkarmalar gerçekleşmiştir. Özellikle % -2,7 'lik küçülme ile imalat sektöründe, % -1,5 'luk küçülme ile finansman, kiralama ve özel hizmet sektöründe belirgin daralmalar kaydedilmiştir. Diğer taraftan çalışılan ortalama mesai süresinde tüm iş kollarında çalışan her işçi başına bir yıl öncesine göre % 2,8'lik azalma gerçekleşmiştir. Alman ekonomisi ekonomik kriz ile mücadeleyi işçi çıkarma yerine, çalışma sürelerinde kısıntılara giderek sürdürmüştür. Bu da özellikle kısa süreli çalışma uygulaması sayesinde gerçekleşmiştir.

Fiyatlar bazında gayri safi milli hasıla ölçü alınarak tespit edilen işverimliliği, 2009 yılında bir yıl öncesine göre % 4,9 oranında azalmıştır. Düşüş her çalışılan iş saatine göre % 2,2'lik azalmaya tekabül etmiştir.

Brüt gayri safi hasılanın küçülmesinde 2009 yılında ihracata bağımlı sektörlerin daralması önemli rol oynamıştır. Özellikle imalat sektöründe büyük düşüş yaşanmıştır. İmalat sektöründe fiyatlardan arındırılmış brüt artı değer bir yıl öncesine göre % 16,9 düşmüştür. Aynı zamanda ticaret, konaklama ve ulaştırma sektörlerinde bir yıl öncesine göre % 5,1'lik düşüş kaydedilmiştir. Kredi, kira ve hizmet sektöründe, % -1,6, inşaat sektöründe %-0,7 oranlarında küçülme gerçekleşmiştir. Ziraat, ormancılık, balıkçılık % 0,5, kamu ve özel hizmet sektörü % 1,0 oranlarında büyümüştür.

2009 yılında yabancı ülkelerden gelen ithalat talebinde azalma sonucu, ihracatta 1993 yılından beri ilk defa bir yıl öncesine göre % -14,7'lik azalma kaydedilmiştir. Aynı zamanda ithalatta da % 8,9 azalma gerçekleşmiştir. Bununla ithalat ve ihracat arasında 2009 yılında % 3,4'lük tekrar negatif açık verilmiştir. Bu durum ekonomik gelişmeyi belirgin bir şekilde etkilemiştir.

Son 3 yılda gerçekleşen dinamik yatırımlar, 2009 yılında azalmaya başlamıştır. 2009 yılında donanım ve inşaat yatırımları % 12,5 azalmıştır. Donanım yatırımları 2009 yılında % 20, inşaat yatırımları % 0,7 gerilemiştir.

2009 yılında tüketim harcamalarında hafif düzelmeler görülmeye başlamıştır. Özel tüketici harcamaları % 0,4, kamu harcamaları % 2,7 artmıştır. Ulaşım ve haberleşme yatırımları için 2009 yılında % 5,2 daha fazla harcama yapılmıştır. Tüm diğer amaçlı harcamalar da ise azalmalar kayıtlara geçmiştir. Özellikle konaklama ve lokantacılık harcamalarında % 3 azalma gerçekleşmiştir.

Fiyatlar bazında hesaplanan brüt gayri safi hasıla 2009 yılında 2.404 milyar Avro'ya düşmüştür. Brüt gayri safi milli hasıla % 3,5'lik benzer bir gerileme göstererek 2.447 milyar Avro düzeyine inmiştir.

Çalışanların ücretleri ve işveren ve girişimcilerin servetlerinden oluşan toplam milli serveti 2009 yılında Almanya'nın birleşmesinden sonra ilk defa % 4 azalarak 1.811 milyar Avro'ya inmiştir. Çalışanların ücretleri, bir yıl öncesine göre % -0,2 oranında azalarak 1.223 milyar Avro'ya düşmüştür. Girişimcilerin ve servet sahiplerinin gelirleri ise 2008 yılında % 1,7, 2007 yılında % 7,2; 2006 yılında % 6,9 oranlarında kaydedilen artışlardan sonra ilk defa % 11 oranında düşerek, 588 milyar Avro düzeyine gelmiştir. Milli gelirden işçi ücretlerinin payı (Lohnquote) 2009 yılında % 2,5 artarak % 67,5'a ulaşmıştır.

Brüt ücretler 2009 yılında geçen yıla göre % 0,5'lik azalarak 991 milyar Avro tutmuştur. Bu azalma 2005 yılından beri ilk azalma olup, iki Almanya'nın birleşmesinden sonra gerçekleşen en büyük düşüştür. Ücretlerde ve maaşlarda yapılan kesintiler brüt ücretlerin düşüşlerine yansımıştır. Dolayısıyla ücretliler tarafından ödenen ücret vergileri de % 2,4 oranında azalmıştır. Diğer taraftan ücretlilerden kesilen sosyal güvenliğe ilişkin primler % 3,4 oranında artmıştır. Sonuç olarak net ücretler %1 oranında düşerek 636 milyar Avroya inmiştir.

Ücretlilerin brüt aylıkları % 0,4, ortalama net ücretler % 0,9 oranında azalmıştır. 2009 yılında hane başına düşen gelir, % 0,4 oranında (2008 % 2,6) artmış, 1.564 milyar Avro tutmuştur. Hane başı tüketici harcamaları % 2,2 artmıştır (geçen yıl % 2). Tüketici harcamalarındaki çekingen tavır ve endişe devam etmektedir. Özel tüketici harcamaları bu bağlamda % 0,5 artmıştır. Hane başı tasarruf eğilimi % 11,2'lik artışla bir yıl öncesinin düzeyinde seyretmiştir.

Federal Devlet, eyaletler, belediyeler ve sosyal sigortalardan oluşan devlet sektörünün finansmanı 2009 yılında 77,2 milyar Avro açık vermiştir (2008 1,6 milyar Avro, 2007 açık yok, 2006 yılında 46,5 milyar Avro açık verilmiştir).

6.2. İş Piyasasına İlişkin Değerlendirmeler

Federal Almanya'nın kuruluşundan bugüne en büyük ekonomik küçülme uluslararası mali kriz nedeniyle 2009 yılında gerçekleşmiş, brüt gayri safi milli hasıla % 4,9 oranında küçülmüştür. Krizin etkileri belirgin bir şekilde iş piyasasına yansımıştır. Buna rağmen, istihdamda düşüş ölçülü kalabilmiş, 2009 yılında çalışanlarla sigortaya tabi çalışanların sayılarında fazla azalma kaydedilmemiştir. Ancak, tam günlük işlerde çalışanların sayılarında büyük düşüşler gerçekleşmiştir. Özellikle kısa süreli çalışma uygulaması sayesinde işsizlerin sayılarındaki artış önlenmiştir. 2009 yılının ikinci yarısında Alman ekonomisinde düzelmeye başlamıştır.

Federal İstatistik Dairesi'nin verilerine göre, tüm çalışanların sayısı yıllık ortalama 37.000 ya da % 0,1 azalarak 40,24 milyona inmiştir. Üretimde kaydedilen büyük düşüşe rağmen çalışanların sayılarında bu denli az bir azalma şaşırtıcı ve sevindirici olmuştur. Sigortaya tabi çalışanların sayılarındaki azalma da oldukça az olmuştur. Haziran 2009 ayı itibariyle 27,38 milyon sigortaya tabi çalışan kayıtlara geçmiştir. Bir yıl öncesine göre, 78.000 ya da % 0,3 daha fazla. Ancak sigortalı kısmi işlerde çalışanların sayılarındaki artış sayesinde azalma dengeli kalmaktadır. Tam günlük işlerde çalışanların sayısı 277.000 ya da % 1,2 azalarak 22,17 milyona inmiştir. Kısmi işlerde çalışanların sayısı ise 199.000 ya da % 4,0 artarak 5,2 milyon olarak kaydedilmiştir.

Sigortaya tabi çalışanlar, % 68'lik oranla çalışanların büyük bölümünü teşkil etmektedir. Ancak, her geçen yıl bu oran biraz daha azalmaktadır. 2000 yılında oran, % 71,1, 1994 yılında ise oran % 75,3'dür. Bu dönemde, bağımsız çalışanların ve küçük ücretli işlerde çalışanların sayıları artış göstermiştir. Bağımsız çalışanların oranı 2009 yılında 23.000 ya da % 0,5 azalarak 4,41 milyona inmiştir. Böylece 2009 yılında çalışanların % 11'ini bağımsız çalışanlar oluşturmuştur. 2000 yılında bu oran % 10,0 olarak gerçekleşmiştir.

Mini işler olarak adlandırılan küçük ücretli işlerde çalışanların sayılarında, özellikle de bunların sigortaya tabi olarak çalışan bölümünde belirgin bir artış gerçekleşmiştir. Bunların sayısı, 2009 yılında 50.000 ya da % 1,0 artarak 4,93 milyona yükselmiştir. Mini işlerde çalışanların % 8,3'ü ayrıca sigortaya tabi ek bir işde de çalışmaktadırlar. Bir yıl öncesine göre bunların sayıları 64.000 ya da % 2,9 artarak 2,26 milyona çıkmıştır.

Üretimde kaydedilen büyük düşüş fazla mesainin mümkün olduğunca kaldırılması ve kısa süreli çalışma uygulaması sayesinde, istihdam piyasasına oldukça dengeli bir şekilde yansımıştır. Diğer taraftan kısa süreli çalışma uygulaması yoluyla firmalar nitelikli ve tecrübeli işçilerini ellerinde tutabilmişlerdir. 2009 yılında ortalama 1,11 milyon işçi kısa çalışma uygulaması içine alınmıştır. Ortalama mesai kaybı bununla normal mesai süresinin üçde biri oranında gerçekleşmiştir.

Sigortaya tabi çalışanların sayılarındaki azalma eski eyaletlerde yeni eyaletlere göre daha fazla gerçekleşmiştir. Sigortaya tabi olarak çalışanların sayısı, Haziran 2008'den Haziran 2009'a kadar eski eyaletlerde 75.000 ya da % 0,3 artarak 22,16 milyona, yeni eyaletlerde ise, 2.000 azalarak 5,22 milyona inmiştir. 2009 yılında Batı'da çalışanların sayısı 202.000 ya da % 0,9, Doğu'da ise 11.000 ya da % 0,2 azalmıştır.

Eyaletlere göre farklı azalmalar kaydedilmiştir. Thüringen ve Saarland Eyaletlerinde % 1,9 ve % 1,3 oranlarıyla en büyük düşüş kaydedilmiştir. İstihdamda artış yalnız 6 eyalette görülürken, en büyük artış % 2,3 ve % 1,5 oranlarıyla Berlin ve Hamburg Eyaletlerinde gerçekleşmiştir.

Branşlara göre sigortaya tabi çalışanların sayıları, işkollarına göre değişim göstermektedir. Özellikle, imalat sektöründe ve ödünç işçi sektöründe belirgin bir azalma kaydedilmiştir. Bir yıl öncesine göre imalat sektöründe sigortaya tabi çalışan sayısı 159.000 ya da % 2,4 azalarak 6,37 milyona, ödünç işçi sektöründe 179.000 ya da % 25,3 azalarak 531.000'e inmiştir. Bu sayı, ulaşım ve depolama sektöründe 20.000 ya da % 1,4 azalarak 1,40 milyona, iletişim ve kominikasyon alanında 14.000 ya da % 1,7 azalarak 828.000'e inmiştir. İnşaat sektörü ise 1,57 milyon çalışanı korumayı başarmıştır. Sağlık ve sosyal hizmetler alanında çalışanların sayıları ise 125.000 ya da % 3,8 artarak 3,36 milyona, eğitim ve öğretim alanı 43.000 ya da % 4,2 artarak 1,07 milyona, lokantacılık ve otelcilik sektöründe 23.000 ya da % 2,8 artarak 828.000'e, kamu idaresinde 24.000 ya da % 1,4 artarak 1,69 milyona ve diğer hizmet sektörlerinde 22.000 ya da % 2,1 artarak 1,08 milyona yükselmiştir.

2009 yılında işsizlerin sayısı artmıştır. 2009 yılında ortalama 3.423.000 işsiz kayıtlara geçmiştir. Bir yıl öncesine göre, 155.000 ya da % 5 daha fazla. 2008 Aralık ayından 2009 Aralık ayına kadar işsizlerin sayısı 173.000 ya da % 6 olarak kaydedilmiştir.

İşsizlerin sayısı yalnız Batı Almanya'da artmıştır. 2009 yılında Batı Almanya'da yıllık ortalama 176.000 artarak 2.320.000'e yükselmiştir. Doğu Almanya'da işsizlerin sayısı 20.000 azalarak 1.103.000'e inmiştir.

Bavyera ve Baden-Württemberg eyaletlerinde % 16 ve % 24 oranlarıyla en büyük artış gerçekleşmiştir. En az düşüş ise % 1,0 oranıyla Aşağı Saksonya'da kaydedilmiştir. Doğu Almanya'da Berlin ve Thüringen Eyaletlerinde işsizlerin sayıları % 1 oranında artmıştır. Brandenburg Eyaletinde % 6, Mecklenburg Vorpommern Eyaletinde % 5, Saksonya Anhalt Eyaletinde % 4 olmak üzere işsizlerin sayılarında azalma kaydedilmiştir.

2009 yılında 3.423.000 işsizden yıllık ortalama 1.194.000'i ya da % 35'i birinci basamak işsizlik parası; 2.229.000'i ya da % 65'i ikinci basamak işsizlik parası almıştır. Bir yıl öncesine göre, birinci basamak işsizlik parası alanların sayısı, 184.000 ya da % 18, ikinci basamak işsizlik parası alanların sayısı ise 29.000 ya da % 1 artmıştır.

2009 yılında toplam 9,25 milyon kişi işsiz olarak kayıtlara geçmiştir. 9,02 milyon işsizin ise işsizlik durumu sona ermiştir. Buna göre 2009 yılında ayda ortalama işsizlerin % 22,1'i bir işe yerleştirilmiştir. 2008 yılında bu oran % 22 olmuştur. Bir yıl öncesine göre % 0,3 daha fazla.

İşsiz kalınan süre 2009 yılında biraz daha kısalmıştır. İşsizler ortalama 33,4 haftada yeni bir iş bulabilmişlerdir. Bir yıl öncesinde bu süre, 38,1 hafta (2007 42,1 hafta) olmuştur. Uzun süreli işsizlerin (12 aydan fazla işsiz kalanlar) sayısı azalmıştır. 2009 yılında ortalama 933.000 uzun süreli işsiz mevcuttur. Bir yıl öncesine göre, 148.000 ya da % 14 daha az. Bu hızlı düşüş sayesinde uzun süreli işsizlerin tüm işsizler içindeki oranı % 36,3'den % 29,7'ye inmiştir. 2009 yılında 1,34 milyon işsiz uzun süreli işsizlik durumunu sona erdirmiştir.

Tüm çalışanların sayısı baz alınarak hesaplanan işsizlik oranı 2009 yılında yıllık ortalama % 8,2 olarak gerçekleşmiştir. Bir yıl öncesine göre % 0,4 daha fazla.

Doğu Almanya'da oran % 13 ile % 6,9'luk oranın kaydedildiği Batı Almanya'nın iki katıdır. Bir yıl öncesine göre işsizlik oranı Batı'da % 0,5 artarken, Doğu'da % 0,1 azalmıştır.

2009 yılında yıllık ortalama 1.143.000 kişi birinci basamak işsizlik parası almıştır. Bir yıl öncesine göre, 226.000 ya da % 25 daha fazla. 123.000 birinci basamak işsizlik parası alan işsiz, aynı zamanda temel güvenceye ilişkin ek ödemelerden yararlanmıştır. 2009 yılında yıllık ortalama 4.909.000 muhtaç durumda işsiz ikinci basamak işsizlik parası almıştır. Bir yıl öncesine göre, 101.000 ya da % 2 daha az. İkinci basamak işsizlik yardımı alan kişilerden 1.817.000'i iş piyasasına dahil olmayan muhtaç kişi ile beraber yaşamaktadırlar. Böylece 2009 yılında toplam 3.558.000 kişi, müşterek muhtaçlık durumu içinde bulunmaktadır. Özellikle bunların çoğunu 15 yaşın altında çocuklar oluşturmaktadır (2009 yılında % 96). Bir yıl öncesine göre muhtaç durumda olanların sayısı, yıllık ortalama 181.000 ya da % 3 azalarak 6.726.000'e inmiştir. Müşterek muhtaçlık durumundakilerin sayısı ise 18.000 ya da % 1 azalmıştır. 65 yaşının altındaki muhtaç kişilerin tüm nüfus içindeki oranı % 10,3 olarak kaydedilmiştir. Bir yıl öncesine göre % 0,3 daha az. Çalışabilir durumda olan 15 yaşından 64 yaşına kadar olan muhtaç durumda olan kişilerin oranı ise % 9,1 'dir ve bir yıl öncesine göre % 0,2 oranında bir azalma gerçekleşmiştir.

6.3. Meslek Eğitimi

Ekim 2008'den Eylül 2009'a kadar 475.000 açık mesleki eğitim yeri gençlerin hizmetine sunulmuştur. Bu rakam, bir yıl öncesine göre % 7,1 daha azdır. Söz konusu mesleki eğitim yerlerinden 408.400'ü işletme içi, (bir yıl öncesine göre % 5,6 daha az), 67.000'i işletme dışı mesleki eğitim yeri (bir yıl öncesine göre % 15,1 daha az) olarak kayıtlara geçmiştir.

Batı Almanya'da 381.500 (2008 % 5,1 daha az), Doğu Almanya'da 93.600 (2008 % 14,5 daha az) açık mesleki eğitim yeri kaydedilmiştir. İşletme içi mesleki eğitim yeri sayısı Doğu Almanya'da 66.600 olarak kayıtlara geçmiştir. Bir yıl öncesine göre % 6,3 daha az. İşletme dışı mesleki eğitim yeri sayısında ise 27.000 olarak kaydedilmiştir. Bir yıl öncesine göre % 29,8 daha az. Batı Almanya'da işletme içi mesleki eğitim sayısı % 5,5 azalarak 341.600'e inmiştir. İşletme dışı mesleki eğitim yeri sayısı ise, 40.000 olarak kayıtlara geçerken hemen hemen bir yıl öncesi seviyesinde kalmıştır (% -1,2).

Açık mesleki eğitim yeri sayısı ve mesleki eğitim yerine yerleştirilen genç sayısında paralel bir düşüş gerçekleşmiştir. Eylül 2009 ayı sonu itibariyle 566.000 gençle mesleki eğitim anlaşması bağlatılmıştır. Bununla geçen yıldan beri devam eden düşüş trendi devam etmiştir. Bir yıl öncesine göre % 8,2 daha az. Özellikle Doğu Almanya'da büyük düşüşler yaşanmıştır. Burada bağlatılan 99.000 mesleki eğitim sözleşmesi, bir yıl öncesine göre % 13 daha azdır. Batı Almanya'da ise 467.000 sözleşme yapılmıştır, bir yıl öncesine göre % 7,1 daha az.

2009 yılında 555.700 genç, bir mesleki eğitim yerine yerleştirilmek üzere başvuru yapmıştır. Bir yıl öncesine göre % 14 daha az. Böylece azalma yeni ve eski eyaletlerde 3 yıldan beri devam etmiştir.

Bildirilmiş açık mesleki eğitim yeri sayısı ile bildirilmiş mesleki eğitim yeri arayan genç sayısı arasındaki fark 58.000'dir. Bu fark, bir yıl öncesinde 108.500 olmuştur. Almanya genelinde açık mesleki eğitim yeri ile mesleki eğitim yeri arayan genç sayısı arasındaki orana göre 1,12 gence bir mesleki eğitim yeri düşmektedir. Batı Almanya'da bu oran, 1,13:1, Doğu Almanya'da 1,10:1'dir.

2009 yılı sonunda 9.600 genç henüz bir mesleki eğitim yerine yerleştirilememiştir. Bir yıl öncesine göre, % 33,8 daha az. Bununla Almanya genelinde başvuru sahibi gençlerin % 1,8'i bir mesleki eğitim yerine yerleştirilememiştir. Batı Almanya'da 6.900 (% -32), Doğu Almanya'da 2.700 (% - 38,1) genç mesleki eğitim yerine yerleştirilememiştir.

Eylül 2009 ayı sonunda 17.300 (bir yıl öncesine göre % 6,3 daha az) açık mesleki eğitim yeri mevcuttur. Batı Almanya'da 16.700, (700 ya da % 4,5 daha az), Doğu Almanya'da 2.800 (400 ya da % 18,4 daha fazla) açık mesleki eğitim yeri bulunmaktadır. Bu sayı Batı Almanya'da 14.500 (2008 % -13), Doğu Almanya'da 2.600 (2008 % -4,5) olarak kaydedilmiştir.

Mesleki eğitim yerine yerleştirilemeyen genç (9.600) ile yerleştirme yapılamayan mesleki eğitim yeri (17.300) arasındaki fark 7.700 olarak gerçekleşmiştir.